

МИ і СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous
et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
278 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada

25 c.

P. 8

СІЧЕНЬ — JANUARY

1957

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції (вплата грошей): M. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

З М І С Т:

Б. Прус: Тіні
Різдво в легендах
Манускрипти з-над Мертего моря
Критика про М. Кричевського
Для музичних критиків
Дніпро працює для України
Чи ви вмієте читати?
Операція під гіпнозою
Дорога заплата
Подорож на Місяць
Церква-пам'ятник у Парижі
Портрети гетьмана Мазепи
Відкрили мову пчіл
Сон про красу
Клопіт з пласт. маркою
Поолімпійські підсумки
Форт Самтер

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA: "Peremoha", 25 De Mayo 479, Buenos Aires

AUSTRALIA: Fokshan Library and Book Supply, 1 Barwon St., Glenroy, W. 9, Vic.

BELGIQUE: Ihnat Stachij, Esneux en Liege

BRAZIL: Mrs. I. Lisynetskyj, Cx. Postal 428, Ponta Grossa, Parana

ENGLAND: S. W. Shewchuk, 78 Kensington Park Rd., London, W 11

FRANCE: Kolankiwskyj Mykola, 186 Bld. St. Germain, Paris VI, c. c. 876771

GERMANY: Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23, Gundenlinden St. 13/O

VENEZUELA: Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas, Av. C. Acosta, Edif. Claviere # 16, San Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Скільки щастя й радості на личках Лесі й Тані Ринденківних, що їм Ангелік приніс таку прекрасну ялинку!

* * *

Річна передплата: для Англії й Австралії — 1 фунт, для Бельгії — 100 б. фр., для Франції — 1000 фр., для Німеччини — 10 ДМ., для Аргентини й Півд. Америки — 40 арг. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 3 ам. долари. **Ціна одного числа:** 25 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa.

Болеслав Прус

Т І Н І

Коли на небі згасають соняшні промені, з землі підносяться сутінки. Сутінки — це тисячі невидних орд і мільярди вояків великої армії ночі. Це могутнє військо з давніх-давен бореться з світлом, кожний ранок біжить, але кожний вечір перемагає і панує від заходу до сходу сонця, а вдень, знову зазнавши поразки, ховається в таємних місцях і чекає.

Вона, армія ночі, чекає в гірських ущелинах і в міських сутережах, в хащах лісів і в глибині темних озер. Чекає, притаївшись в одвічних підземних печерах, в копах, в ровах, в кутках будинків і в щілинах стін. Розсіявшись і нібито зникнувши, вона заповнює, однак, всі кривки. Вона живе в кожній щілині дерев'яної кори і в згортках одягу, лежить під самою найдрібнішою піщиною, хапається за найтоншу павутину — і чекає. Виженуть її з одного місця, вона негайно переходить на інше, використовуючи кожную можливість повер-

нутися туди, звідкіля її шойно прогнали, захопити ще вільні позиції і заповнити собою всю землю.

Коли згасає сонце, тихо й обережно виходять із своїх сховищ з'єднаними рядами орди сутінків. Вони захоплюють у будинках коридори, сіни й ледве освітлені сходи, виповзують з-під шаф, стільців аж на середину кімнати і облягають занавіски, із люків і вікон вони виходять на вулицю, в глухому безгомінні штурмують стіни і дахи і, затаївшись у вишині, терпеливо ждуть доти, доки не побліднуть на заході багряні хмари.

Ще хвилина — ніби станеться великий вибух, і темін із землі полине в небо. Звірі сховаються в своїх лігвах, люди розбіжуться додому; життя, як рослинність без води, знітиться і замре. Фарби й обриси розпливуться, повернувшись у ніщо, страх, гріх і злочин захоплять владу над світом.

В цей час на пустинних вулицях з'являється дивна людська постать із малень-

ким вогником над головою... Вона швидко перебігає через тротуари, ніби рятуючись від темноти, на мить зупиняється біля кожного ліхтаря, запалює веселе світло і зникає, мов тінь.

І так з дня-в-день, цілий рік. Чи дихає весна на полях ароматом квітів, чи гримотить червнева гроза, чи жорстокий осінній вітер гонить хмари пилюги або кружляють в повітрі сніжинки, — лише надходить вечір, вона перебігає міські тротуари з своїм вогником, запалює світло і зникає, мов тінь.

Звідки ти приходиш, людино, і чому ти ховаєшся так, що ми не знаємо твого обличчя і не чуємо твого голосу? Чи в тебе є дружина або мати, які ждуть твого повернення? Чи зустрінуть тебе діти і, поставивши в куток ліхтарик, злізуть до тебе на коліна, обійнявши за шию? Чи є в тебе друзі, з якими ти поділяєшся радістю і печаллю, або хоч би знайомі, щоб поговорити про буденні справи?

І чи є, взагалі, в тебе будинок, де тебе б можна відшукати? Ім'я, щоб покликати тебе? Потреби і почуття, що роблять тебе такою ж людиною, як ми? Або ти дійсно привид, безтілесний, безмовний, невловний і тому появляєшся тільки в сутінках, запалюєш світло і потім зникаєш, мов тінь?

Мені сказали, що справді така людина існує, і навіть дали її адресу. Я пішов у названий будинок і запитав двірника:

— Чи живе у вас той, що запалює ліхтарі на вулицях?

— Так, живе.

— А де?

— Ось у цій комірчині.

Комірка виявилась замкненою. Я заглянув у вікно, але побачив тільки ліжко біля стіни, а також на довгій тичині — ліхтарик. Самого ж ліхтарника не було.

— Розкажіть хоч мені, який він?

— А хто ж його знає! — відповів двірник, здвигуючи плечима. — Я й сам його належно не розглянув, — додав він, — вдень він ніколи не сидить дома.

За пів року я прийшов знову.

— Ну, що дома сьогодні ліхтарник?

— Е-е! — протягнув двірник. — Нема його і вже й не буде... Вчора його похоронили. Помер.

Двірник задумався.

Розпитавши його про де-що, я пішов на цвинтар.

— Могильнику, покажи мені, де тут вчора похоронили ліхтарника?

— Ліхтарника? — перепитав він. — Хто його знає! Вчора сюди прибуло тридцять пасажирів...

— Але він похоронений на дільниці для бідних.

— Таких нагрянуло двадцять п'ять...

— Він лежав у нефарбованій домовині.

— Таких привезли шіснадцять...

І так я не побачив його обличчя, не дізнався його імені і навіть не знайшов його могили. Він залишився і після смерті тим, чим був при житті: створінням, баченим тільки в сутінках, німим, невловним, як тінь.

В сутінках життя, де напوماцки блукає рід людський, де одні гинуть у боротьбі, інші падають у безодню, де на заковану забобонами людину обвалюються різні випадки, бідність і ненависть, — на темному бездоріжжі

J. BOYKO
Real Estate & Business
Broker
383 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
L.E. 4-8821
**Великий вибір хат, бізнесів
і фармів.**

життя так же блукають ліхтарники... Кожний із них несе над головою невеликий вогник, кожний на своєму шляху запалює світло, живе непомітно, працює, ніким не оцінений, а потім зникає, мов тінь.

Переклав Ів. Манило

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ...

...що найшвидшою птицею в світі є орел, швидкість його польоту перевищує 200 кілометрів на годину. Яструби і соколи літають майже з такою ж швидкістю;

...що деякі мисливські собаки по рівнині можуть за годину пробігти більше ніж 65 кілометрів. В Індії використовують для полювання гепарда. Цей хижак може бігти із швидкістю більш ніж сто кілометрів на годину;

...що найменша і найдавніша республіка в світі — Сан-Маріно — має територію в 60 квадратних кілометрів і тринадцять з половиною тисяч жителів;

...що є такий шар води, в якому навіть не дуже сильні звуки вільно розповсюджуються на сотні і тисячі кілометрів. Довгий час вважалось, що дальність чутности в морській воді не перевищує кількох кілометрів. Досвіди спростували це твердження і показали, що вибухи зарядів вагою біля двох кілограмів можуть бути чутні на віддалі 18 тисяч кілометрів.

РІЗДВО В ЛЕГЕНДАХ

ЛЕГЕНДА ПРО БАГРЯНУ КВІТКУ ПОЙНСЕТТІО

Багато років тому жила в Мехіку дівчина Розіта. В день Христового Різдва йшла вона до церкви, щоб поклонитися Новонародженому Божому Дитяткові. Моторні і веселі поспішали її подруги з усмішкою на устах, одна тільки Розіта була сумна. Важко схиливши голову, йшла вона за гуртком, бо велика журба затигла їй на серці.

Журилася тим, що не мала для Дитятка-Ісуса дарунку, щоб покласти його на вівтарі, як велив старий звичай.

І тут пригадала собі, що ще не просила допомоги в Бога. Затрималася, приклякнула на холодній землі, примкнула очі й почала гаряче молитися.

Коли розплющила очі, заніміла з дива. Перед нею, наче з-під землі, вискочила чудова рослина з ясними, червоними листочками.

Вислухала добра Бозя щирої молитви Розіти і дала їй дарунок. Швиденько зібрала Розіта полум'яно-вогнисті квітки і щаслива побігла до церкви, щоб зложити свій гарний подарунок Дитяткові-Ісусові.

Квітка ця — це була пойнсеттія, квітка "Святої Різдвяної Ночі".

Пойнсеттія (*Euphorbia pulcherrima*)—це тропікальна рослина, з розкішним квіттям. Походить із Центральної Америки. Впроваджена в США в 1828 році І. Р. Пойнсеттом; від того й її назва.

Має темно-зелені листки, що (в дечому нагадують листки нашого клена, мають радше зигляд щита) уставлені на білі попеременно. Рослина цікава тим, що в часі квітнування горішний шар листків червоніє.

Пойнсеттія вразлива на протяги і зміни температури. В таких умовах втрачає звичайно листки і прибирає хворобливий вигляд.

Тримати її слід у помешканні, на соняшному, добре уціль-

Колядники (рис. Канюки)

неному вікні, в температурі 60-70 ступенів Фар.

Продають Пойнсеттію у малих вазонках-гличиках.

ЧУДЕСНІ ЖНИВА

Почувши вістку про те, що Ірод наказав відшукати і вбити Боже Дитятко, Новонародженого Ісуса, Йосип і Марія втікають до Єгипту. За ними навздогін ідуть Іродові вояки, які мають виконати наказ свого володаря.

Подорожі зустрічає Свята Родина господаря, що сіє зерно. Не хотіла Божа Мати, щоб господар говорив неправду і порадила йому сказати воякам, що він бачив їх тоді, коли сіяв.

Пішла Свята Родина в дальшу дорогу, а за нею в ту ж мить зерно, яке засівав господар, виростало у високі стебла і дозрівало так, що його можна було жати.

Надбігли Іродові вояки. Вислухали оповідання господаря і вернулись, бо подумали, що Свята Родина вже декілька місяців тому проходила туди, бо стільки часу потребує зерно, щоб вирости в доспіле збіжжя.

ІРОДІВ ПІВЕНЬ

Йдучи до Назарету, три мудрці зайшли до Ірода та розказали йому про народження Царя Царів.

Сидів тоді Ірод при столі і смачно заїдав. Перед ним на великому підносі лежав смажений півень.

Почувши від трьох мудрців вістку, Ірод почав глузувати з

З Різдвом Христовим і Новим Роком Редакція "Ми і Світ" шле найщиріші бажання всього добра й щастя усім Вельмишановним Приятелям, Співробітникам і Читачам!

них і сказав: "Якщо то правда, то нехай запіє оцей смажений півень".

Не встиг Ірод позіхнути, коли бачить — на столі перед ним стоїть півень і піє.

МУХА Й ПАВУК

Стомилася Свята Родина, втікаючи перед Іродовими вояками. Присіла, щоб відпочати та й заснули обидвоє: Пречиста Діва і Святий Йосип, заснув і малий Ісусик.

А Іродові вояки вже недалеко. Ось-ось і схоплять їх.

Та звідкілясь прилетіла муха, пробудила Св. Йосипа і Свята Родина скрилася в печері. Зараз же малий павук обснүвав вхід до печери своєю ніжною сіткою павутиння.

Вояки, побачивши павутиння на отворі печери, були переконаті, що до печери ніхто не ввійшов, і пішли далі.

МАЛИЙ ЧУЖИНЕЦЬ

В безлюдному лісі в маленькій хатині мешкав бідний дроворуб із своєю родиною. Ввечері перед Христовим Різдвом сидів він у гурті родини біля вогню. Коли чує, хтось стукає до дверей. Визирає і очам своїм не вірить. Перед ним на снігу стоїть боса дитина.

Взяв дроворуб дитину до ха-

ти, нагодував її та поклав спати. Пізно вночі всі пробудилися від звуків прекрасної музики. Виглянувши через двері надвір, побачили на снігу ту ж саму дитину, але тепер уже в розкішній, княжій одежі. Голосним відгомоном відбивався по густому лісі спів ангелів. І тільки тепер дроворуб пізнав Боже Дитятко, — Малого Ісуса

"За те, що Ви зробили для мене, за Вашу доброту і гостинність я засаджу перед Вашою хатою ялицю, яка завжди в Різдв'яний День матиме овочі" — сказав Спаситель.

Нинішня різдв'яна ялинка, пишно прикрашена, це словення того пророцтва.

Переклав з англійського

Я. Козловський

ІСТОРІЯ ТРЬОХ ТОРТІВ

Для спортсів-аматорів немає більшої приємності й нагороди, як здобути золоту медаль на Олімпійських ігрищах... Для справжнього спортсів — це дорожче над усі скарби світу!

А все ж советська спортова влада уважала саму цю моральну нагороду не вистачальною, думаючи, що куди краще скріплять активність їхніх спортсів торти, замовлені в цукорні. (Ех, ті буржуазні навики!).

Ото ж, напередодні Ігрищ замовлено три торти для спортсів, що на них раховано, мов на чотирьох тузів: Літүева (400 метрів через плітки), Попової (біг 100 м.) і Кривоносова (мет молотом). Але калькуляції "олімпійської чотиролітки" не виправдались: Літүев прибіг до мети аж п'ятий, Попова не дописала вже в передбігах, а Кривоносову відібрав золоту медаль американець Коноллі.

Не смакували після цього й торти! — подумаете? Кат їх "кушав"! — відповіли б вам невдахи-спортівці. Побачивши, що нема завіщо нагороджувати, спортовий советський провід відослав торти назад до цукорні. І правильно: "Хто не робить, той не їсть!"

МАНУСКРИПТИ 3-НАД МЕРТВОГО МОРЯ

Ще при кінці 1955 року відкрито над Мертвим морем старовинні тексти, які свідчать про релігійне життя жидівської спільноти перед народженням Христа. Тому, що там зустрічаються деякі ідеї, спільні з християнізмом, дехто поспішно почав упевняти, що цим захитана реальність існування Ісуса Христа і правдивість новозавітних св. Книг.

Ціла низка найславніших знавців св. Письма досліджув ці тексти і весь християнський світ очікує повної їхньої публікації, яка напевно буде дуже інтересною. Однак вже тепер дослідники заявили, що знайдені матеріали в нічому не порушують історії Об'явлення. Монс. Скеган, директор американської школи орієнтальних студій в Єрусалимі, передав американській пресі статтю, з якої вибираємо найосновніше.

Тексти, знайдені біля Мертвого моря, — пише Скеган, — походять від групи жидів, які жили в релігійній спільноті від II ст. перед Христом до 70 року по Христі. Отже вони можуть висвітлити багато чого про тих, кому проповідував Христос Євангеліє, про спосіб їхнього життя і молитви, про їхні надії і побоювання, про те — як вони розуміли пророцтва Старого Завіту.

Вони представляються нам з подібними літургічними звичаями, які мали Апостоли, серед яких Христос установив св. Тайни.

Уже декілька років тому дехто з противників християнства уважав св. Євангеліє тільки виявом жидівських очікувань. Бо ж знаємо, що фарисеї запитували св. Івана Хрестителя, чи він є Христос, чи Ілля, чи Пророк. А коли Христос запитав апостолів: "Що говорять про мене?", йому відповіли: "Одні уважають за Івана Хрестителя, інші за Іллю, або за одного з пророків". А св. Петро сказав: "Ти є Христос".

Дехто з критиків каже, що Євангеліє тільки штучно реконструювало передхристиянський юдаїзм.

Один з манускриптів 3-над Мертвого моря говорить про життя групи "поки не прийде пророк і Месія Арона й Ізраїля". Отже критики зчинили галас та почали говорити про знайдення християнізму перед Христом, не бачучи ще навіть знайдених текстів.

Подібності

Подібності існують: манускрипти говорять про вечеру, в якій має взяти участь Месія Арона й Ізраїля, який поблагословить хліб і вино. Рада двадцяти, доповнена трьома чле-

нами священничої касті, приймає всі важливіші рішення. Спільнота має настоятеля, який нагадує єпископа.

Християнин, який вивчив Євангеліє і зрозумів методу науки Спасителя, не має причини дивуватися.

Йому легко не тільки з'ясувати різниці, але й їх пояснити. Та, на жаль, дехто з тих, хто хоче змінити сенс манускриптів з-над Мертвого моря, цікавиться більше вишукуванням християнських елементів, як самими манускриптами. Отже вибирається якусь фразу чи науку і порівнюється її з Новим Заповітом, забуваючи про те, що ця фраза чи наука існувала також у Старому Завіті.

"Учитель справедливості"

Подібності поміж Старим і Новим Заповітом є подекуди такі великі, що вони дивують не одного християнина. Пам'ятаємо, що Христос сказав до своїх учеників: "Ось входимо в Єрусалим, і все, що написали пророки про Сина Чоловічого, здійсниться, бо він буде виданий невірним, і вони уб'ють його і третього дня воскресне". Але, говорить Євангеліє, апостоли не зрозуміли нічого з цього.

По Воскресенню, Христос мусять пояснювати подорожнім з Емаусу, що Спаситель мусів терпіти, щоб увійти в свою славу, але й вони ще не зрозуміли цього.

Знаємо, що одне з пророцтв Ісаї стосується терплячого Бога. Христос здійснив це про-

роцтво під час Великого Тижня. Але жиди — сучасники Христові, навіть і його учні, не були приготовані на те, щоб прийняти Христа, який терпів би за спасення світу.

Отже дехто твердив, що терпіння нашого Господа за гріхи інших були попереджені такою ж ідеєю "Учителя справедливості", — одного із провідників релігійної спільноти на березі Мертвого моря.

Це можливе, хоч не доказане, що члени спільноти уважали "Учителя справедливості" одним із післанців, а може й найвизначнішим післанцем месіянських часів та до нього стосується їхня література. Можна також думати, що вони очікували його воскресення при кінці світу з усіма праведниками, як про це говориться в книзі Даниїла.

Що ж говорять манускрипти про смерть "Учителя справедливості"?

Із чотирьох уже опублікованих текстів, два говорять про день, коли "Учитель справедливості" "сполучився" із своїми батьками. Цього вислову вживається часто в Біблії, коли говориться про смерть Авраама, Ізмаїла, Ісаака і Якова. Це вказує на природну, а не насильну смерть.

Інші тексти походять із коментаря Набаеука. У них говориться про покарання "безбожного священика", який вів боротьбу проти "Учителя справедливості" і його учнів. Текст говорить про Божу кару на

цього священника, що була напевно смертельною недугою.

Жоден з текстів не говорить про те, як помер "Учитель справедливости". Ніякий не сполучує тієї смерті із чимсь спасенням. У членів релігійної громади зовсім не було поняття Розп'ятого Спасителя та Його славного Воскресення. Вони послуговувалися законом Мойсея і "Учителя справедливости", щоб вимолити прощення своїх власних гріхів, все інше залишаючи Богові. Вони не думали про спасення, яке простягалося б поза межі вибраного народу.

Христос сказав: "Робіть це на спогад про мене". "Учитель справедливости" ніколи не вимагав такої вірності своїй особі. Ні він, ні ніхто з його учнів не сказав ніколи, що Бог дав йому завдання замінити старозавітне жертвоприношення жертвою своєї власної крові, проливаної за вічне спасення усіх людей.

У манускриптах є багато незвичайно цінного, — пише Монс. Скеган, — але християни можуть спокійно очікувати, поки вчені зберуть в одну цілість

тисячі розгублених фрагментів і поки манускрипти скажуть нам те, що можуть сказати.

Ще одна з тих церков, що не ввійшли в наш альбом: Церква св. Параскевії в Белзі (ХУ-ХУІ).
Фото С. Гели.

СТАТИСТИКА САМОГУБСТВ

Статистика виявляє, що на 100.000 мешканців вкорочують собі життя в Данії 24 особи, в Австрії — 23, в Швейцарії — 21, в Швеції — 18, у Франції — 15, в ЗДА — 10, в Італії — 6, в Іспанії — 5, в Ірландії — 2.

Як бачимо, самогубства не стоять у ніякому зв'язку з поганими економічними умовами, бо ж Швейцарія і Швеція — це країни добробуту, а Іспанія й Італія мають чимало бідності.

КРИТИКА ПРО М. КРИЧЕВСЬКОГО

Редакція "Ми і Світ" мала честь гостити в себе декілька днів нашого великого мистця, маляра Миколу Кричевського, і влаштувати в Торонті виставку його картин. Сильветку маєстра Кричевського ми подали вже були в номері за листопад 1955 р., а тепер для тих, хто не мав щастя досі бачити його картин, подаємо декілька голосів про нього чужинної (переважно французької) критики.

"...Париж і Сена це перший модель, якому він залишиться вірним, вірністю закоханих, що завжди наново зустрічаються, він засядно вдається на робітниче побережжя, яке притягає його так, як колись Ван Гога, а вчора Утрілло... З року на рік він себе перевищував, аж поки не дав атмосфері, яка овіває його пейзаж, чистоти акварелі, блиску краси й молодости".

(A. M. Gossez, "L'Epoque", 1937).

"В галерії Зак Кричевський виставляє великі пейзажі, заляті русавістю світла, що запалюють радістю малювання".

(Maximilien Gautier "L'Art vivant", 1932).

"Граціозна свіжість, що є цвітом акварелі, нагадує (в Кричевського) прозорий відблиск Верти Моріко".

(A. Leblond "La Vie", 1934).

"Пейзажі Кричевського поцобаються, не зважаючи на дещо надмірно порваний рисунок, це свіжо, молодод, апетитно".

(G. Brunon-Guardia, "L'Intransigeant" 1938).

"Ось ще один раз підкреслена особистість цього дуже талановитого мистця, що його еволюцію ми могли спостерігати впродовж останніх років і його прогрес в напрямку упрощення і конструкції. Вийшовши з концепції в основному декоративної, дещо легкої, Микола Кричевський, не віраючись шарму простоти й гармонійності, пройшов небезпеку легкості, щоб дати нам твори, які ведуть куди вище й далше..."

(J. P. C. "Panorama", 1944).

"Венеція і її канали, Салют, пляц св. Марка, тратторії загублені по малих вуличках, сонце, що спадає великими гарячими плахтами... акварелі Кричевського швидко схоплені, повні правди і шарму, не розчаровують відвідувача, головно коли він піддається їх міражам".

("Arts", 1948).

"Види Парижу із спокійним та милим шармом, делікатністю кольорування і з докладністю письма". ("Une Semaine dans le Monde", 1948).

"Акварелі Венеції й акварелі Парижу, — Кричевський зберігає свою техніку і свою поезію в одних і других, не багат в них вносячи різниць, бо й

**М. Кричевський:
Нью-Йорк (аквареля)**

справді обидва міста дуже себе нагадують...”

(P. D., "Arts", decembre 1949).

"Кричевський, маляр поезії, зберігає цю автохтонну тужливість, яка наче видовжує його акварелі і надає їм якоїсь містерії. Але використовуючи ці містерійні вартості, він вивіновує свої пейзажі прозорістю, стриманістю, а разом ясністю, що їх не часто зустрічаємо з теперішніх мистців: чи не в цьому саме Кричевський найкраще підхопив дискретність Франції? Франція Вато і Корота заважила на далекій душі України і Кричевський умів зберегти всі слов'янську містерію в рямцях французького сприймання”.

(Maurice Rostand, 1951).

"Венеційські акварелі Кричевського становили б знамениті ілюстрації до вибагливої книжки про місто Дожів. Твори цього майстра треба бачити, але їх треба й читати. Вони навчають про красу пам'ятника, про погідливість клімату, — кожний його дотик має тягар каменя, чи радше повітря, світла”.

(Chabanon, "Le Peintre", 1954)

"Кричевський, український мистець давно відомий в Парижі із своїх пейзажів Сени, виставив тепер в галерії Зак низку широких акварель з Венеції, — міста, яке йому таке ж знайоме, як і Париж... Кожна з цих акварель вирізняється своєю питомою красою, вишуканим і ніжно-гармонійним кольором. Для багатьох малярів Венеція є

небезпечною темою, але це не для Кричевського".

(Barnett D. Conlan, "Pictures of exhibit", New-York 1955).

"Акварелі Венеції Кричевського є блискучі, як дороге каміння".

(S. B. "Arts", 1954).

Під час побуту маєстра Кричевського в Торонті, ми мали нагоду побувати з ним в одного з найбільших приватних колекціонерів ми-

стецьких картин у Канаді. У його мистецькій галерії, вартості приблизно одного мільйона доларів, побіч найкращих оригіналів світових мистців Дюрера, Піссаро, Марке, Брака, Утрілля тощо, на одному з перших місць — ілюміновані рефлекторами висіли дві картини Миколи Кричевського. Він вибрав їх з-поміж експонатів тисячів найкращих мистців у Парижі. **М. К-ий.**

ПОРАДИ ДЛЯ МУЗИЧНИХ КРИТИКІВ

Якщо тебе запросить якась музикальна сім'я на домашній концерт "з чаєм", то не забувай своєї ролі — музичного знавця і фахівця.

По чаю, перед концертом, оглянь фортепіан, кинь оком на марку, начебто дискретно, але так, щоб усі гості це бачили, і покрути при цьому значуче головою. Це зверне увагу присутніх і зацікавить їх, — що саме думає про фортепіан визначний фахівець.

По першому музичному номері, так ніби знехотя, скажи: А все таки фортепіан (або краще говори: інструмент) трохи розстроений! — і не дай збити себе з пантелику, як хтось з домашніх скаже: Але ж він був учора стросний. Ну — так, але на стрій впливає зміна температури, а на дворі сьогодні мороз, (влітку скажи: велика спека), багато вогкості в повітрі. — Усі присутні подивлятимуть

твій знаменитий слух і твоє фахове знання! Якщо в кімнаті є багато килимів, занавіси чи вишивки, — то обов'язково слід сказати: О, це впливає некорисно на акустику! І навпаки, — коли в кімнаті їх немає, скажи: здалося б трохи килимів, вони стишують звук. Цим знову побільшиться твоя роля.

Про домашніх виконавців не треба висловлюватися негативно, бо тебе більше не запросять, годиться обов'язково говорити про великий талан виконавців, про музикальність, розуміння твору і подібне. А виконавцеві скажи дискретно: у цьому такті "гіс" треба виразніше наголосити (але спершу поглянь, чи воно там є!). Це піднесе тебе в очах публіки на цілий поверх, — скажуть, що за знаменитий знавець! яке вразливе вухо, яке тонке відчуття!

Коли прийдеш на концерт,

сідай так, щоб тебе усі бачили, а сідаючи — зроби заклопотану міну і скажи, хоча б навіть до себе самого, — от з мене забудько, залишив вдома партитуру! При цьому пошкрябайся, найкраще у голову. Може твої сусіди і не знатимуть, що це таке партитура, але подумують, що ти небуденний гість на цьому концерті. По виступі співака, чи музиканта висловлюй півголосом свої завваги, порівняй його з будь-яким визначним мистцем (найкраще давно-померлим, якого присутні не знають) і це знову буде доказом твоєї фаховості.

Коли попросять тебе написати рецензію з концерту, то не зразу погоджуйся, а давай себе довше намовляти і просити. Пишучи рецензію, не помішай мистців або інструментів (наприклад, не забувай, що Місячну сонату написав Бетовен, а не Моцарт, а симфонічні поеми писав Ріхард Штравс, а не Йоган Штравс). Перед писанням рецензії перечитай кілька рецензій фахівців і повиписуй з них різні фахові звороти та вживай їх де попаде. Випиши

ЩЕ СЬОГОДНІ
запренумеруйте собі цікавий
ілюстрований тижневик

**Вільне
Слово**

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА — \$5.00

Адреса для замовлень:

"VILNE SLOVO"

15 Neepawa Ave.—LE 4-8043

Toronto 3, Ont.

собі також з музичного словника кілька чужих слів, як напр., аріозо, помпозо, вібрато — і прикраси ними свою рецензію, а побачиш, як за твоє писання будуть тебе поважати, будуть дбати про твої думки і завваги, а навіть можуть тебе запросити до якоїсь редакції на постійного, платного рецензента. А це буде великий успіх! — Звичайно, тільки — для тебе!

Подав: **О. З.**

за журналом "Музика"

КАМІНЬ У СКВЕРІ

На околиці Києва, Лук'янівці, у скверикі, де розходяться дві великі вулиці — Дорогожичка та Овсіївська — є велика гранітна брила червоного кольору. Це — валун, наметень, діаметром більше метра.

Камінь цей дуже цікавий своїм походженням: судячи з його породи, він прибув до нас з далеких фінських гір у льодовикову епоху, коли з півночі насувався льодовик. Дуже багато часу було потрібно, щоб цей камінь досяг з льодовиком нашого краю, — може, десяток тисяч років.

І. О.

ДНІПРО ПРАЦЮЄ ДЛЯ УКРАЇНИ

Дніпро — найголовніша ріка України й одна з найбільших рік європейського континенту; за величиною басейну (503,3 тисячі квадратних кілометрів) він після Волги і Дунаю займає третє місце в Європі.

Починається Дніпро в Смоленській області, потім тече по білоруській землі і вступає на територію України вже величезною повноводною рікою, довжина якої в межах теперішньої УРСР дорівнює 1205 кілометрам (із загальної довжини 2285 кілометрів).

Падіння Дніпра від втоку до гирла становить 220 метрів. Причому найбільших розмірів досягає на ділянці від Дніпропетровська до Запоріжжя, де Дніпро перетинає кристалічний масив і де колись були знамениті дніпровські пороги.

Дніпро має розвинену річкову сітку, особливо у верхній частині басейну.

Басейн Дніпра близько підходить своїми притоками до суміжних рік — Західної Двіни, Оки, Німана, що створює сприятливі умови для міжбасейнових водотранспортних з'єднань.

У басейні Дніпра зосереджені великі природні багатства, серед яких важливе місце належить запасам водної енергії. Сприятливі кліматичні умови Придніпров'я дають змогу ви-

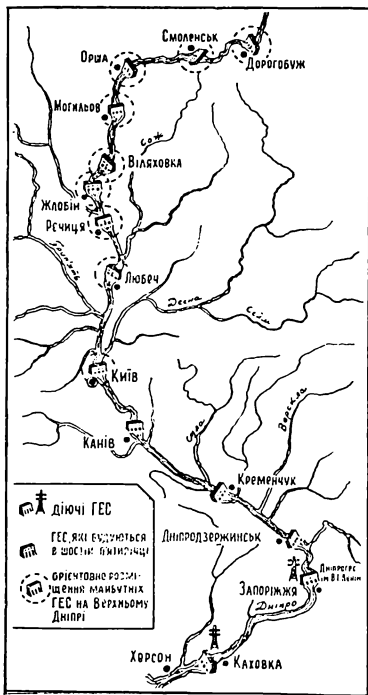

Схема каскаду гідроелектростанцій на Дніпрі.

рошувати тут різні види зернових і технічних культур. Басейн Дніпра багатий на поклади корисних копалин — залізної і марганцевої руди, кам'яного і бурого вугілля, фосфоритів, будівельних матеріалів,

нафти тощо, використання яких являє собою важливу народно-господарську проблему.

Водна енергія Дніпра використовується з давніх часів. Відомо, що вже в XVII сторіччі на березі Дніпра під Києвом стояли на байдаках пливучі млини, які використовували силу річкової течії; можливо, що вони з'явилися ще значно раніше. В пізніші часи таких енергетичних установок невеликої потужності 2-3 кінські сили на Дніпрі було дуже багато і працювали вони тільки літом.

Питання про використання Дніпра як джерела гідроенергії вперше порушено в 1905 році. Відтоді і було запропоновано багато проєктів транспортно-енергетичного використання Дніпра. Проте жодний з поданих проєктів не був здійснений.

Тільки в останніх десятиліттях стало можливим здійснити одвічну мрію українського народу про підкорення велетенської сили Дніпра. На початку 1921 року розроблено план затоплення порогів і спорудження гідроелектростанції. Проєктом передбачалось одночасне розв'язання транспортної й енергетичної проблеми, а також проблеми зрошення земель у посушливих районах Півдня України.

Практичне використання гідроресурсів Дніпра почалося в 1932 році, коли стала до ладу Дніпровська гідроелектрична станція (Дніпрогес), яка на той час була найпотужнішою в Європі: її потужність дорівнювала 558 тисячам кіловат.

Дніпрогес — чудове творіння науки і техніки. Гребля Дніпро-

гресу має довжину 760 метрів і висоту 64 метри з напором у 37,5 метра, що дало можливість затопити значним шаром води й усунути основну перешкоду для наскрізного судноплавства. Вище греблі Дніпрогресу створилося озеро-водоїмище в 3,3 мільярда кубометрів води.

Спорудження Дніпрогресу мало величезне народногосподарське значення. Дніпрогес дав дешеву електроенергію, вироблення якої в середній по водності рік сягало 2,9 мільярда кіловат-годин. Це набагато більше, ніж виробляли всі електростанції царської Росії. Щоб одержати таку кількість електроенергії на теплових станціях, потрібно було б спалювати щороку до 1,5 мільйона тонн вугілля.

Спорудження Дніпрогресу обумовило створення великих заводів у Запоріжжі, сприяло дальшому розвитку промисловості в Дніпропетровську, Дніпродзержинську, Криворіжжі, Донбасі. На базі дешевої електроенергії Дніпрогресу були збудовані підприємства, які потребують великої кількості електроенергії (виробництво феросплавів, електросталі, алюмінію). Наявність дешевої електроенергії дала змогу широко застосувати її для виробничих процесів у господарстві, забезпечила значне підвищення продуктивності праці.

Особливе народногосподарське значення мало включення Дніпрогресу в кільце Південної електричної системи, до якої входять потужні теплові станції Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Кривого Рога,

Донбасу (Зуївська, Штерівська, Курахівська, Північно-Донецька). Подаючи електроенергію в це кільце, Дніпровська гідроелектростанція дає можливість тепловим станціям працювати рівномірніше, збільшувати свою продуктивність, економити паливо, зменшувати капітальні затрати. Під час проходження паводку гідроелектростанція може виробляти стільки електроенергії, що частина агрегатів теплових станцій виключається, завдяки чому досягається велика економія зугілля. Відбудований після війни на новій технічній основі, з більшою енергетичною потужністю, Дніпрогес віддає перевагу в струм велетенську силу Дніпра для виконання господарських планів.

В 1950 році почато будівництво найнижчої на Дніпрі Кахівської гідроелектростанції, першу чергу якої наприкінці 1955 року введено в експлуатацію. За проектом потужність Кахівської гідроелектростанції передбачалася в 250 тисяч кіловат, але вже під час будівництва визнано було доцільним довести її до 312 тисяч з виробленням енергії в середній по водності рік понад 1,3 мільярда кіловат-годин. Гребля Кахівської ГЕС утворює підпір у 16 метрів, а перед нею створюється велике водоймище загальною площею 209 тисяч гектарів і об'ємом 19,2 мільярда кубометрів. Підпір від греблі досягатиме Запоріжжя, при цьому будуть затоплені відомі дніпровські плавні.

До складу Кахівського гідровузла входить і судноплавний шлюз. З Кахівського водоймища вода піде для зрошення зе-

мель на Півдні України і в Криму. Третина енергії Кахівської ГЕС використовуватиметься для потреб сільського господарства. Станція також буде включена в Південну енергетичну систему, що сприятиме більш ефективному використанню теплових агрегатів, які працюють в цій системі.

Слідом за Кахівською ГЕС на Дніпрі розгорнулося будівництво Кременчуцької і Дніпродзержинської гідроелектростанцій, і заплановано спорудження Канівської ГЕС.

Особливе значення матиме Кременчуцька гідроелектростанція, потужність якої становитиме 450 тисяч кіловат, а вироблення електроенергії в середній по водності рік досягатиме 1,5 мільярда кіловат-годин. Перец греблею буде створено найбільше на Дніпрі водоймище площею 252 тисячі гектарів. Створення такого водоймища дозволить регулювати весняний стік Дніпра, збільшити вироблення електроенергії на всіх гідроелектростанціях, розташованих нижче Кременчуцької, гарантуватиме їх потужність.

Спорудження Кременчуцької ГЕС дасть можливість значно поліпшити електропостачання Києва, Харкова та інших великих міст. Гребля цієї гідроелектростанції створить глибоководний шлях вгору до Канева.

Дніпродзержинська ГЕС, яка будуватиметься у важливому промисловому районі, матиме потужність 250 тисяч кіловат і даватиме в середній по водності рік близько 1,3 мільярда кіловат-годин електроенергії. Гребля її утворить порівняно невелике

водоймище площею 62 тисячі гектарів, загальним об'ємом до 2,5 мільярда кубометрів. До складу гідровузла ввійде також шлюз, який забезпечить наскрізне судноплавство.

Будівництво Кременчуцької і Дніпродзержинської ГЕС уже почато. Після їх закінчення розпочнеться будівництво Канівської, а потім і Київської гідроелектростанцій. Остаточні характеристики цих двох станцій ще не встановлені і тому щодо них тепер можна навести тільки наближені попередні дані.

Зокрема, Канівська гідроелектростанція матиме потужність близько 250 тисяч кіловат, а сумарне вироблення нею електроенергії в середній по водності рік досягатиме до 1 мільярда кіловат-годин. Канівське і Київське водоймища разом затримуватимуть (регулюватимуть) до 4 мільярдів кубометрів весняних вод, завдяки чому підвищиться вироблення електроенергії влітку на всіх станціях, розташованих нижче Києва.

Крім цих станцій, в майбутньому передбачається також будівництво каскаду гідроелектростанцій на Дніпрі і вище Києва: Любецької, Речицької, Жлобінської, Віляховської, Могильовської, Оршанської, Смоленської, Дорогобузької. За попередніми підрахунками, потужність їх становитиме десятки тисяч кіловат з виробленням електроенергії в середній по водності рік до кількох сот мільйонів кіловат-годин. У водоймищах цих станцій можна буде регулювати до 4,9 мільярда кубометрів води. Для потреб електрифікації сільського господар-

ства, а також з метою підвищення ступінь зарегульованості стоку на притоках Дніпра буде споруджено кілька десятків водоймищ і гідроелектростанцій.

З усього цього видно, яку величезну користь господарству країни дасть енергетичне використання водних багатств Дніпра та його приток. Експлуатація самих лише дніпровських гідроелектростанцій дасть щороку економити до 5,4 мільйона тонн вугілля і одержувати значно дешевшу електроенергію, ніж на теплових електроелектростанціях. Великий економічний ефект дасть включення дніпровських гідроелектростанцій в Південну енергетичну систему.

Спорудження потужних гідроелектростанцій сприятиме організації нових підприємств, широкому впровадженню електроенергії у виробничі процеси в промисловості і сільському господарстві, підвищенню продуктивності праці, дальшому технічному прогресові.

Утворення великих водоймищ дасть змогу докорінно поліпшити водотранспортні умови на Дніпрі, забезпечить зрошення великих земельних масивів у посушливих районах України, зробити більш родючими чималі площі земель.

Після збудування на Дніпрі запроєктованих гідроелектростанцій буде забезпечено глибоководний шлях від Чорного моря до Києва і упорядковано місцевий водний шлях на Верхньому Дніпрі. Крім того, в майбутньому намічено здійснити на новій технічній основі сполучення Дніпра з Західним Бугом, Західною Двіною і Німаном і тим

COLLEGE STUDIO**PHOTOGRAPHER****ВЛАСНИК І. ЯРМОЛЮК****499 College St. Toronto, Ont.****WA. 2-2507**

самим налагодити пряме водне сполучення між Чорним і Балтійським морями.

З регулюванням стоку ріки Прип'ять, яка впадає в Дніпро вище Києва, вдасться практично розв'язати проблему забезпечення наскрізного судноплавства по Прип'яті з виходом у Вислу, а по ній так само, як і по Німану і Західній Двіні, — в Балтійське море.

Здійснення цих міжбасейнових сполучень дасть змогу перевозити велику кількість промислових та сільськогосподарських вантажів дешевим наскрізним водним шляхом і організувати мішані перевози між південними і північними, західними і східними районами.

Дніпро з його притоками буде включений у загальноєвропейську воднотранспортну систему.

Велике значення матиме гідротехнічне будівництво на Дніпрі для організації зрошувальних робіт у посушливих районах Півдня України.

Нижня частина басейну Дніпра, як відомо, розміщена в лісостеповій і степовій кліматичних зонах, де кількість опадів (особливо в степовій частині) не забезпечує сталих урожаїв, а в окремі посушливі роки тут бувають великі недороди. Для боротьби з посухою і підвищення родючості ґрунтів

здійснюються різні заходи, причому найефективнішими з них є зрошення. Дані дослідів і практика показують, що за рахунок зрошення можна збільшити продукцію бавовнику, фруктових садів і виноградарників не менш як у 3-4 рази, а пшениці, овочів і картоплі — в 3-5 разів.

Вивчення топографічних та інших природних умов показало також, що лише на Півдні України і в Криму можна зрошити до 6 мільйонів гектарів землі. Але для цього потрібна велика кількість води (до 18 мільярдів кубометрів на рік), яку неможливо забирати в період зрошення без істотної шкоди для інших видів використання водних ресурсів (енергетика, водний транспорт). Технічні й економічні розрахунки доводять, що при регулюванні стоку Дніпра і його приток на зрошення можна буде забирати з Дніпра (без шкоди для інших видів водокористування) в середній по водності рік таку кількість води, яка забезпечує зрошення на площі 3,4 мільйона гектарів.

Така далеко не повна програма робіт по використанню водних багатств Дніпра. При здійсненні наміченої тут в загальних рисах програми будівництва на Дніпрі і в його басейні звичайно доведеться перебороти немало труднощів, виконати величезний обсяг земляних і бетонних робіт, який потребуватиме значних капіталів. Тому то й повне здійснення цих великих планів в користь українського народу буде можливе тільки у вільній і могутній українській державі.

ЧИ ВИ ВМІЄТЕ ЧИТАТИ?

Більшість людей не вміють читати, навіть коли вони належать до грамотних й інтелегентних людей. Ніхто не перевів ще анкети, щоб встановити, як швидко читають українці. Бо поміж народами бувають досить поважні різниці в швидкості читання. Нпр., французи читають пересічно по 275 слів на мінуту, натомість англосаксонці аж втричі швидше

Звичайно, що швидкість читання залежить від вдачі й темпераменту, але не малу роль відіграє тут також вправа й техніка читання.

Перевірте свою швидкість!

Щоб переконатися, яка у вас швидкість читання, відчичіть якусь невідому вам книжку (не надто важкого змісту), чи якийсь журнал і читайте впродовж 5 хвилин (мінут). Порахуйте опісля число слів в одному рядку (враховується тут також сполучники: і, й, та тощо) та помножіть через число прочитаних рядків. Усе це поділіть через п'ять і тоді дістанете кількість слів, які ви прочитуєте впродовж мінути. Зрозуміле, що при цьому треба знати зміст прочитаного!

Як зробити такий експеримент, не пожалуйте кількох хвилин часу і поштової марки та перешліть до нашої редакції ваш результат, подаючи та-

кож про себе такі дані: вік, пол, ступень образумання. Зокрема просимо перевести цей тест по гуртках молодечих організацій — поміж старшими пластунами, СУМівцями, по вищих школах тощо. Якщо дістанемо більше відповідей, то зможемо в котромусь з наступних чисел подати дані про швидкість читання поміж українцями.

Як вправлятись у читанні?

Швидкість читання залежить від тексту, а також від мети читання. Інколи читається тільки так, щоб виловити те, що Вам потрібне.

Великий англійський історик Thomas Carlyle славився тим, що прочитував сторінку одним поглядом очей. Звичайно, що він не міг читати всіх слів і речень. Він тільки схоплював загальний зміст. Це схоплювання називається з англійського "скімінг". Маючи в своїй ділянці незвичайне знання і досвід, цей вчений міг в кількох секундах повибирати основні ідеї.

Щоб поліпшити свій "скімінг", робіть такі вправи: Візьміть в руки газету й перескакуючи очима із заголовка на заголовок, розкажіть комусь новину дня чи тижня! Або візьміть ще нечитаний журнал і бігаючи очима по рядках, роз-

казуйте приятелеві його зміст! Зробіть це декілька разів і самі переконаєтесь, які великі пости зробите впродовж короткого часу!

Шукайте ідеї!

Чимало з нас має звичку читати слово в слово. Це хиба, яка дуже перешкоджує швидкому читанню.

Якщо ваш тест (перевірка) виявить, що ви читаєте менше, як 175 слів на хвилину, то ви майже певно належите до категорії читачів "слово в слово". Хоч, при незвичайній вправі, і читачі "слово в слово" можуть досягнути швидкості 250 слів на хвилину, не покинувши свого способу читання.

Чимало читачів цього року ще й обов'язково вивмляють кожне слово: інколи півголосом, інколи ворущачи устами, а часом — ворущачи горлом. Читаючи тихо, потримайте руку на Адамовому яблуку й відчуєте, чи ваші звукові струни ворущаться при читанні. Якщо ворущаться, то ви всередині вимовляєте слова.

Читач "слово в слово", натрапивши на фразу чи слово, що має подвійне значення, негайно стає заклопотаний. Натомість добрий читач, проскакує таке слово і шукає цілості думки. Отже старайтеся визбутись читання "слово в слово".

Роль очей

Коли читаємо, то наш погляд не просувається пливком з букви на букву, а тільки скаче по-

одинокими стрибками. За кожним разом він затримується на маленьку мить. І тоді він зафіксує — схоплює букви, вибачте тоді те, що читате.

Якщо хочете перевірити, скільки робите таких зафіксувань, то зробіть такий дослід: Покладіть по правому боці сторінки, яку читате, дзеркало, усталивши його так, щоб ваш товариш бачив у ньому поруки ваших очей. По деякій вправі, він зможе порахувати скільки зафіксувань ви зробили, заки перечитали рядок. Якщо було їх 4 чи 5, то ви читаєте за помало. Постарайтесь схоплювати фрази й речення одним поглядом очей. Побачите, що читаєте тоді куди швидше, хоч спочатку, заки вправитесь, болітимуть вас дещо очі.

Витягайте якнайбільше з тексту!

Основний секрет швидкого читання: Читайте активно, а не пасивно!

Читайте з точно означеною метою, а не тільки на те, щоб скінчити книжку чи прочитати означену кількість сторінок.

Молодим людям треба поради, щоб вони постійно збагачували свій запас слів. Це важливе при вивчанні нової мови, але не маловажне також для читання в своїй рідній мові. Якщо зустрічаєте якесь нове слово, чи новий вислів, то не шкодуйте часу подивитись у словник і навіть виписати це нове значення чи пов'язання. Згодом, коли все це вивчите, читатимете куди швидше. {мк}

ОПЕРАЦІЯ ПІД ГІПНОЗОЮ

Операційна зала скриває завжди поза чорними завісами вікон чимало інтересного для людей, далеких від лікарського світу. А що вже говорити про залу при лондонському Менчестер Сквері у той день, коли відбулася там демонстрація незвичайної операції без будь-яких анестезійних засобів, під єдиною тільки гіпнозою.

Ось на операційному столі лежить молода, 25-річна дівчина — Маріон Пітерс, і хоч її черево розтяте на довжині 10 сантиметрів, вона безупину сміється і говорить: — Ох, це так чудово!...

Демонстрацію робить молодий лікар — психіатр. У його обличчю немає нічого з того, що в нас пов'язане з поняттям гіпнотизера, — ні гострих контурів, ні сталених очей. Радше вражає високе чоло науковця.

Цим разом в операційній залі атмосфера дещо відмінна від звичайної. Напроти операційного стола ustawлено фотокамеру, що знімає в кольорах увесь хід операції, побіч апарат для реєстрації голосу і мегафон, які запишуть і передадуть кожне словечко хворої. Зала переповнена лікарями, хірургами, журналістами і фотографами. Усі в білих лікарських плащах і з масками на устах.

А ось вносять пацієнтку. Вона учителька танку в одній з відомих лондонських балетних

школ, — не надто вразлива на виступ перед широкою публікою. Дбайлива фризюра, лице намальоване. Хоч і в трагічній ролі, вона сьогодні фільмова зірка.

Лікар уже здавна знає її схильність до гіпнози. Це важливе, бо, як кажуть психіатри, тільки 20% людей можуть потрапити в глибокий транс, 35% — в середній, 35% — в легкий, а 10% є взагалі відпорні на гіпнозу.

Д-р Альберт вже в 1945 році робив операцію під гіпнозою, але цим разом йшлося про ауді важчий випадок, — наслідок погано загоєної операції виворотка сліпої кишки, що потребує тричі більшої анестезії, як нормальна операція.

Лікар сідає поза головою хворої. Біля нього приготоване все потрібне, щоб заспати пацієнтку, якщо тільки вона почула б біль. Він міряє тиснення, пульс. Лікар підносить вгору пінцету (вона призначена на те тільки, щоб сконцентрувати увагу хворої). Після цього лунають його повільні, важкі, монотонні слова:

— "Ви відчуваєте велике змучення, велике змучення, велике змучення. Чуєте, що стається важкою... дуже важкою... починаєте перехилиятися. Почуваетесь важкою і змученою... важкою і змученою..."

У пацієнтки кліпають повіки,

і врешті замикаються. Все разом тривало ледве одну хвилину. Лікар відкладає пінцет, ставить пальці правої руки на шию Маріон, і каже, прихилившись:

— Будьте спокійні, зовсім спокійні... Хай відійде всякий страх, усі побоювання... Уявіть собі, що ви берете соняшну купіль на пляжі в Південній Франції... Будьте спокійні. Ви забудете те, що переходили операцію, тільки затямите мій голос, хіба що скажу інакше...

"Спокійна, зовсім спокійна, зовсім спокійна" — повторює завмираючий голос пацієнтки.

Д-р Альберт встає, бере дозгу голку і наколює місце, що має бути опероване. З уст Маріон виривається: ог, — але очей вона не відкриває. Хірург вказує д-рові Альбертові місце, яке має бути знечулене, а він своєю голкою закреслює на шкірі чотирокутник і говорить:

"Я роблю тепер ваше черво невразливим. Ви почувате холод і закам'яніння, наче б були оточені льодом. Це діється тільки в рамках зазначених ліній. Внутрі ліній ви не чуете нічого, крім холоду й закам'яніння... Ніякого болю..."

Тепер він декілька разів коле голкою знечулене місце, — хвора не реагує. Ще один укол поза зоною знечулення, — з уст загипнотизованої виривається: ог!

Д-р Альберт сідає тепер позаду хворої і дивиться, як хірург алькоголем вимиває поле операції. А вміжчасі між гіпнотизером і пацієнткою починається спокійна розмова:

— Ну, як ви себе почувате?
— Чудово, — відповідає Ма-

ріон щасливим голосом.

— Бажаєте щось?

— Цигарки!

— Хай зникне ваше бажання! — наказує лікар.

Вміжчасі тіло покривають великим зеленим простиралом і через отвір видно тільки праву частину черева. Хірург бере в руку пінцет і швидким рухом розтинає шкіру. У нас замирає дух, — але хвора не ворухнеться. Рухи хірурга стають легкі, швидкі і прецизні. Три татти поперечні, одне довге повздожне. Кров миттю зникає в губці і в зеленій газі.

Проминуло всього десять хвилин, але вони для усіх нас були незвичайно довгі. Мені так хотілося б тепер глянути поза завіси вікон на дерева скверу. Це просто кошмарно слухати, як під ножом хірурга пацієнтка говорить спокійним голосом, з усміхненим лицем:

— Я незвичайно вдоволена, що мене позбавлено тієї близни. Вона мене боліла. А чи ви можете бачити нутро мого черева?

— Я ні,—відповідає д-р Альберт, — але хірург може!

— Ах, це прекрасно!

Поміж українцями Філядельфії доброю славою користується фірма

RONACH REALTY CO., Inc.
REAL ESTATE INSURANCE

932 North Franklin St.
MArket 7-1391

Philadelphia 23, Pa.

Хірург зв'язує кровні судини, а пацієнтка крутить головою вправо і вліво. Її лице не втрапило кольору й усміх не зникає.

По 15 хвиликах пульс хворої підскочив на 92. Врізи хірурга стають щораз глибші і ми всі завмираємо від страху, що дівчина нагло прокинеться і закричить з болю. Але Маріон питається солодко:

— Чи я можу мати цигарку?

На доручення лікаря, сестра приносить запалену цигарку. Пацієнтка чотири рази втягає в себе глибоко дим і, сміючись, каже: — Це прекрасно!

Затягнувшись п'ятий раз говорить:

— Це не ті цигарки, які завжди курю. Це Плеєрс Сеньор Сервіс!...

Д-р Альберт вичуває, що сила гіпнози послаблюється, отже стає позаду і повторяє: "Ніякого болю, ніякого почування..."

Операція продовжується. Тепер треба перетяти кілька нервів і хвора за кожним разом корчиться. Але така реакція буває і при хемічних знечуженнях.

— Невигідно? Ви почуваетесь зле? — питається лікар.

— Ні! відповідає хвора. Вона просить пити. Подають їй у чайній ложечці цитриновий сік. Вражає великий контраст поміж спокійним лицем пацієнтки і поблідлими обличчями всіх присутніх.

Маріон курить другу цигарку. Вона говорить з хірургом. По його мові пізнає, що він австралець. Її заввага спричинює загальний сміх і відпруження. Тепер усі знають, що експеримент пройшов успішно.

Маріон в гіпнозі оглядає свій шрам

Рахуючи до трьох, д-р Альберт велить пацієнтці відкрити очі, залишаючи її, однак, далі в стані гіпнози. При помочі дзеркала показує їй проріз на череві.

— Ах, це тут? — каже вдовоно Маріон. — Це прекрасно!

Хірург зашиває рану, банлажує. На 53 minutі пульс хворої спадає до 75 ударів.

Усі напружено ждуть на те, як виглядатиме пробудження.

І ось лунає спокійний голос д-ра Альберта:

— Після пробудження й загалом опісля ви не почувєте ніякого болю. З цього прекрасного експерименту ви забудете все, крім вигляду вашого шраму!

Опісля рахує: — Один, два... Ви стаєте легшою, щораз легшою. Три, чотири... ще легшою, ще легшою... При десяти, Маріон відкрила широко очі і скрикнула:

— Що, вже все закінчене? Це прекрасно, я нічого не пам'ятаю... Ага, пам'ятаю тільки, що бачила шрам...

В очах усіх присутніх стоять сльози. Але хвора-весела й розсміяна. Її заносять до її кімна-

ти, звідкіль вона негайно телефонувє до матері, повідомляючи її, що вже по операції та що операція вдалась напричуд добре.

А д-р Альберт розказує про успіхи гіпнози і щораз ширше її стосування в лікарській практиці. Для цього, щоб гіпнотизу-

вати когось, навіть не треба знати його мови. У Перу д-р Альберт гіпнотизував тубильців через перекладача. Завжди йому щастило загіпнотизувати амазонських індіан. За виїмком одного тільки разу, — коли поспули не гіпнотизовані, а сам . . . перекладач. П. Г.

НАША ПРАЦЯ У ВЕНЕСУЕЛІ

Як чимало народів світу, так і венесуельці донедавна мало що знали про українців і Україну. Нас завжди мішали з росіянами. І щойно приїзд численнішої української еміграції дещо поліпшив цю ситуацію.

Славити Бога, не бракує нам

що відбулася в салонах найпишнішого готелю Каракасу. Про неї широко писала венесуельська й італійська преса, а також передавано її в телевізії.

Вислано низку писем — меморіялів, у тому й до венесуельського президента — вели-

Д. К. у Венесуелі: інж. А. Король, Катря Коляківська, о. д-р П. Хрущ, Стефа Филипович, Ст. Хом'як і К. Сапуцький

охоти працювати для добра України. Хоч іноді працювати важко, бо багато перешкод буває на шляху.

Недавно пощастило створити у Венесуелі Діловий Комітет оборони національно й релігійно переслідуваних в СССР, що почав успішну працю. Влаштовано інформаційну конференцію для представників венесуельської і міжнародної преси,

кого приятеля емігрантів, зокрема українців.

Українська спільнота щиро підтримала, морально й матеріально, працю Ділового Комітету, виявляючи цим розуміння важливості його роботи, а також даючи вислів довіри до членів Комітету, керованого незрівняним організатором і суспільним робітником, інж. Антоном Королем. К. К.

ДОРОГА ЗАПЛАТА

Рік 1920. Кам'янець-Подільський.

Наукова праця в університеті була напружено-творча, жвава й продуктивна. Видано цілу низку наукових творів, кожний, в міру своїх сил, працював над собою та причинявся до збагачення української науки.

З відходом української влади, професори майже цілий день перебували в своїх робітнях і віддавалися виключно науці. Проф. П. Б., у якого я був асистентом, давав цілу низку мікроскопічних праць з свого курсу зоотомії, а я провадив практичні вправи із студентами.

Большевики зайняли Кам'янець-Подільський у перших днях червня 1920 року. Зразу призначили комісара університету й секретаря ради професорів, негайно перевели ректоратів всіх, хто лишився і видали нам нові посвідки, які служили перепустками до університету. На тих посвідках був підпис студента Мізіна.

За кілька днів вийшов обіжник, що ним дозволено вписуватися на студії молоді, яка мала лише 6 клас гімназії, а з протекції були і з 5 кл. освітою. Ця новина до глибини душі обурювала й виводила з терпеливості нашого декана. До сенату ввійшли повноправними членами представники студентства і служби.

Щодня приходили нові зміни.

Так у першу суботу виспано весь персонал університету на примусові роботи, замітати міжшинами на залізниці й вивантажувати вагони. Користи з тої роботи не було, а праця в університеті виходила з нормального бігу. 10 червня 1920 року мене арештували й відставили до Че-Ка. Мотиви арешту й сам перебіг слідства та перебування в тюрмі й Че-Ка є цікаві.

День перед арештом, пополуночі, в год. 5 запросили мене панство Науменки на підвечірок, з нагоди уродин господаря дому.

Нас було шестеро осіб. Ми трохи погугорили, випили чай і перед 8 год. веч. розійшлися. Було військове поготівля й пізніше заборонялось ходити. Кам'янець завмирав — було темно й тихо. Я мешкав на краю міста. Мій приятель Микола відпровадив мене до хати, зірвав кілька, ще зеленкуватих грушок, і вертався додому. Подорозі, коло самої хати, задержала його патруля і зажадала легітимації. Він показав на двері свого помешкання й увійшов до хати з патрулею, щоб показати свої, в цілком добрім стані, документи.

Гарна й естетична кімнатка порядні меблі та нове вбрання п. Миколи викликали в обох міліціонерів заздрість та охоту легкої наживи. Без надуми, зразу зробили ревізію, яка полягала на звичайнісінькій крадіжці менших речей, забрали ключ

від входових дверей, а самого власника відвели до політичного бюро Че-Ка, на Петроградській вулиці ч. 35.

При переслуханні п. Микола оповів щиро й правдиво, де був і з ким, бо нащо було із невинного підвечірку робити "аємницю".

Та не так воно закінчилося. Тої самої ночі нас усіх учасників підвечірка арештовано й ми дістали обвинувачення (в московській мові) "в антисоветському воєнному возстанію проти С.С.С.Р."

Обвинувачення дуже поважне. В початках військового большевизму вартість людини була майже ніяка.

Ревізія у мене відбулася в год. 3 ночі. Переводили її два агенти, один москаль залізничник, а другий українець Сокал. Більш активний був останній. При ревізії нічого не найшли, але мене з собою забрали.

По арештованні й відпровадженні мене до Че-Ка, Сокаль (певно приbrane прізвище) лишився коло мене до приходу начальника штабу групи військ галицького району — Андресва, який на мої відповіді в українській мові кричав: "Не понимаю на етом языке, говори по рускі." Може дійшло б і до гіршого, наколи б слідчий Віклюк здається українцем, не вмішався в цю справу і не заспокоїв палкого шефа.

Все це були порожні слова. По трьох днях відведено мене до тюрми й посаджено до одиначної келії ч. 4.

В тій же тюрмі сиділи й усі учасники підвечірку, кожний окремо.

Якщо в 30 років мое волосся

вкрилося сивиною, то це вислід усього пережитого в Че-Ка й тюрмі.

Чого лише не пережили бідні в'язні, здебільшого невинні, так як ми. Між нами панував страх. Життя у кожного було на волоску. Всі, навіть ті, хто до того часу був маловірний, ставали гаряче віруючими і щиро молилися Всевишньому, щоб лише живим вийти з тих мурів.

Щоночі виводили в'язнів на допит або на смерть, яку виконували агенти Че-Ка, тут же на подвір'ї, напроти наших закратованих вікон. Нічні крики, плачі й благання: "Сй Богу, я не винен!" "Рятуйте!" "Не убивайте!" шматували наші душі. Не можу того забути. Божевільні крики, биття, тягнення в'язня силоміць з келії по сходах, а по короткій павзі стріл, були щоденними явищами. Справді, дивно, як людина може багато витримати! Брязкіт ключів уночі, передвісник кожної візити зривав всіх на ноги. Арештанти ховалися під ліжка в кут, і там чекали своєї долі. Брязкіт ключів — це похоронна пісн— це знак, що по когось ідуть, когось заб'ють і за пів години одного в'язня буде менше. Гез суду, без переслухання, без оправдання, гинули невинні жертви з рук кривавого московського наїзника.

Ми пережили підходи, підсилення провокаторів, які хотіли здобути наше довір'я. На щастя, ці методи не були успішними. Ми жили в панічному страху — кожний боявся власного видиху — мовчав, уперто мовчав і мріяв про своє

визволення — рятунок від неминучої смерті.

Мене допитували декілька разів. По тижневі перебування в тюрмі слідчий сказав, що мій товариш Микола втік з тюрми. Дав мені зрозуміти, що можна на нього все говорити.

Що це була брехня і що Микола далі був у тюрмі, я довівся пізніше, коли нас зігнали до спільної великої келії, де було 20 в'язнів, а між ними й декілька з учасників нещасного нашого підвечірка.

Нас ставало все менше. Одного дня забрали Миколу, потім Науменка. Забрали їх вдень, вивезли і забили. Слідчий оповів, що вони по дорозі до Житомира хотіли втекти з поїзду і їх конвоїри застрелили. Вічна пам'ять бідним невинним людам, моїм приятелям.

Я вийшов на волю. Дивно! Просто неймовірно! Своє визволення я завдячую виключно панночці Олі Т.

Щоб було ясніше, як це сталося, мушу вернутися до часів української влади в Києві.

Перед прихсдом військ Директорії, коли повстання скопило цілі околиці, я був в рядах тих, що збройно опанували Печерськ — дільницю Києва. Перед Міністерством Військових Справ, яке було приміщене в будинку військової офіцерської школи, підійшов до мене молодий старшина з міністерства і назвав себе сотником Головком. Він впровадив мене до будинку міністерства та показав, де що знаходиться. Я дав наказ поставити варту при важливих об'єктах, як каса, таємні документи тощо.

До приходу військового міністра, ген. Грекова, кермував міністерством п. Галаган, а я був його помічником. Начальником канцелярії того міністерства був ген. генер. штабу Олекс Галкин, який мені підлягав.

Сотник Головка був моїм невідлучним ад'ютантом. Таси були неспокійні, можна було всього сподіватися. Сотник з надзвичайною пильністю оберегівав мене та з власної ініціативи всіх перешукував, коли перепускав до мене в різних справах.

Скільки людей і хто перейшов за той короткий, але бурхливий час, чи можливо запам'ятати? Пізніше події ствердили, що у той час був у мене один адвокат — жид і просив визволити його сина, арештованого нашою патрулею на Хрещатику. Я поручив перевірити цю справу. Як потім виявилось, хлопця звільнили.

Пізніше цей сам адвокат зайняв у Києві у большевиків високе становище і в 1920 році приїхав до Кам'янця Подільського переводити ревізію ЧеКа. Тут ми знову стрінулися, але вже в зовсім інших обставинах. Він зайняв приміщення при вул. Петроградській у панства, у яких я досить часто бував. Там мешкала панна Оля, пізніша моя визволителька.

Панна Оля була одна з найгарніших панночок Кам'янця Подільського. Втішалася великим успіхом, головню у військових, була ними розпещена, так що на нас цивільних, не звертала уваги. Це найбільше було помітне на вечерниках. Не один мав охоту перетанцювати

з нею вальса, але п. Оля все була зайнята.

Та чи одна панна є на забаві? Так поступали й ми цнівільні. Одна моя партнерка під час танцю запитала мене, як подобається мені п. Оля. Я скривив уста й байдуже відповів, що зовсім ні та злобно додав, що не вміє добре гуляти, бо наступає на ноги партнерам. Це була неправда, але я так сказав зі злости, бо не мав щастя до п. Олі. Хто міг знати, що оцей мій несправедливий осуд буде за кілька хвилин відомий п. Олі і спричинить знайомство.

На моє велике здивування, під час "вальса дам" підійшла до мене п. Оля й, просячи вибачення за її відмову танцювати зі мною, запросила на один тур вальса, та додала, що спеціально хоче переконати мене, що вона не наступає на ноги партнерам. Я почервонів і признався, що дійсно таке сказав і дуже радий, що тим злобним осудом досягнув своєї цілі. Пізніше ми стали приятелями. Панна Оля була слухачкою медицини. Була щирою українкою, одиначкою багатих батьків, з виразною московською орієнтацією. Вона вічно воювала з батьками на тему їх переконань. Свої погляди завзято боронила й обґрунтовувала.

Вона проти волі батьків зустрічала українське військо при в'їзді до Кам'янця Подільського й, передаючи старшині китицю квітів від українських дівчат, — просила скорше добути Київ. З п. Олею багато я говорив про загальні й українські справи і дивувався її свідомості та характерності. Якось пригадали

ми своє знайомство і п. Оля пояснила мені, що вона спеціально любить танцювати з старшинами, бо може то вся коротка їх приємність, поки десь загинуть на фронті.

Згаданий раніше адвокат, а тепер большевицький комісар, замешкав дві кімнати в батьків п. Олі й поводився, як завоєвник: казав варити їсти, тероризував панство і їх сусідів контрреволюцією, буржуїзмом і т. д. Всюди давав гостро відчувати свою вищість і що він "цар і бог" положення.

Оля до нього ніколи не виходила й уникала зустрічі, але на її нещастя, якось раз вони побачилися, коло брами. Він представився їй як комісар Волков, і висловив жаль: "Что очень не харашо жить в одном доме і избегать соседа." Від того дня все шукав стрічі з Олею, щоб поговорити з нею, додаючи компліменти, як: "Ета хорошенькая баришня — тоже хаклушечка, да, да, очень жаль, очень жаль."

Цілком зрозуміло, що Оля, добра моя знайома й українка, при першій нагоді хотіла використати знайомство з такою владною особою, і звернулася до нього з проханням випустити невинних людей, а між ними й мене.

Комісар Волков дуже уважно вислухав просьбу, прийняв відповідну позу, солодко усміхнувся й обіцяв "познакомітса з делом етого невинного господина".

Дійсно, одного вечора чую брязкіт ключів — мої двері відкрилися й мене ведуть. Я був певний, що ведуть мене туди, де й усіх. Я опанував

себе як міг. Але я помилився.

Мене завели до канцелярії в'язниці. Там застав я начальника в'язниці і другого нового — був ним комісар Волков. Обидва були в московських рубашках косоворотках, з червоною опаскою на руці. Останній сидів за столом і, дивлячись мені ввічі, запитав в московській мові: "Ви не пригадуєте мене? — Відповідаю, що не знаю, не пригадую.

"А може бути знаєте мене з Києва?" — Кажу, що не знаю і в Києві давно не був. Сміється Волков і знов запитує з іронією: "А будьте добрі пригадати собі Військове Міністерство, Печерськ . . . га?" Знов хитаю головою і сміло заявляю, що у Військовому Міністерстві я не був. Усміхнувся комісар Волков. "Ми завтра ще поговоримо".

На цьому скінчилося наше побачення. Мене відвели до келії.

Став я пригадувати собі, де я того чоловіка бачив. Він мене не знає, нагадує знайомі місця, але хто він, я не міг додуматися. Забув.

Неспокійно чекав другого побачення і рішив уперто ні до чого не признаватися і в той спосіб рятувати себе.

Другий раз ми стрінулися по двох тижнях. Мені сказано брати з собою речі та йти до канцелярії. Там був комісар Волков. Видали мені посвідку звільнення з в'язниці і я разом з Волковим сів до його авта й ми приїхали на вулицю Петроградську до помешкання батьків Олі. Тут він "передавав" мене панні Олі зі словами: "Ви прохали за цього чоловіка. Ось

він. Майте." Ми сіли. Звертаючись до мене, запитав: "Може зараз вже пригадали мене і не будете такі уперті?" Я ствердив, що дійсно він мене знає, але я його не пригадую. Тоді Волков оповів мені, що ми стрічались у Військовому Міністерстві на Печерську і на його прохання я звільнив його братанка (в Києві мав сина, а тут перед Олею казав інакше), арештованого патрулею. З особливим притиском звернув увагу, що й жиди можуть бути вдячними й своє звільнення є доказом цього. Попередив, що моя справа дуже поважна й що заручився за мене і що мушкетер щодня являтися до Че-Ка та голоситися у слідчого.

Вчинок Волкова мене зворушив. Я щиро подякував йому за його старання й своє визволення. І тут Волков показав себе джентельменом. Показуючи на Олю, заявив: "За вашу свободу подякуйте цій добрій панночці, яка була дуже діяльна у вашім визволенні. Тепер я очікую від неї обіцяної чагародки...

Всі ці зміни у моєму житті були такі наглі, такі несподівані, що я зразу не зрозумів про що йде мова.

Я був безконечно щасливий, що зиррався з кігтів в'язниці і неминучої смерті.

В розмові з Олею та її батьками я довідався, які старання робила ця чесна родина, щоб мене визволити.

— "Подивіться на Олю, як вона схудла," — казала її мати.

Дійсно, я не знав, як віддячитися, і з великою шанобою поцілував руки моєї визволительки.

Всі наші розмови сходили на конечність мого виїзду з Кам'янця. Радилися, в який спосіб і не перейти "фронт". Особливо настирливо просила мене Оля, щоб не задержувався у Кам'янці. Знов арештують і що тоді?...

В перших днях серпня 1920 року виїхав комісар Волков. За пару днів мене вже не було в місті. Коли до Кам'янця вернулася українська влада, багато прикрого й сумного я довідався. Найсумніша з усього була доля Олі.

По моїм виїзді, за якийсь час, знов приїхав Волков і зупинився в тім самім домі. Він не мав ніяких урядових справ і його приїзд був виключно пов'язаний з панною Олею. Поведінка його до п. Олі змінилася. Він став настирливим у своїх залицаннях до неї і вимагав винагородити за своє визволення. Коли стрінувся з гострим спротивом, почав уживати нечесних способів, щоб з'єднати собі п. Олю. Він обвинувачував її у спонуканні мене до виїзду, в участі в українському русі, в контрреволюції і ворожості до большевиків, а батьків зробив співучасниками того ж і загрожував їм арештуванням.

Ніякі оправдання п. Олі не

помогли. вона покликувалася на його слова, що сам радив мені виїхати, а тепер її обвинувачує і жадає неможливого. Чи це чесно?

Волков не уступав і не лишив в спокою бідної дівчини. Врешті її арештовано і відвезено до Києва, де він особисто її допитував та вимагав прихильності до себе, в противному разі загрожував їй катуванням.

Трудно собі уявити, що пережила п. Оля в лабетах цього розпусника. Бідні були і її батьки.

Коли не помогли залицання, Волков ужив фізичної сили і спроводив п. Олю до себе на помешкання.

Не могла вона перенести всіх тортур і з третього поверху при вул. Фундуклеївській, де жив Волков, кинулася з вікна та забилася.

В моїх руках є лист її матері, в яким описує вона останні дні Олі та закінчує його жалем до доньки, що загинула через своє українство.

Особливий жаль мала до мене...

Ще й тепер по довгих літах свого визволення з в'язниці, низько схиляю голову перед посвятою цієї дівчини, якій я завдячую своє життя. Л. Б.

ІНДІЙСЬКА НАРОДНА МУДРІСТЬ

Хто, маючи багатство, нічого не приділяє з нього іншим і не витрачає його для власної втіхи, той нічим не володіє, подібно до солом'яного опудала, яке охороняє на полі чуже зерно.

Якщо одна людина перемогла в бою тисячу разів тисячу людей, а інша перемогла себе — вона перемогла більше. Краще перемогти себе, ніж усіх інших людей.

Розумні люди вчать для того, щоб знати: нікчемні — для того, щоб їх знали.

ПОДОРОЖ НА МІСЯЦЬ ТРИВАТИМЕ 5 ДНІВ!

Недавно зустрілося в Римі 300 вчених, які прибули з 70 столиць світу, щоб нараджуватися, як здійснити найдавнішу мрію людей — дістатися на Місяць.

Цю подорож підготує низка експериментів із штучними сателітами, з яких перший (про це подаємо нижче) вилетить у повітряні простори вже в липні ц. р.

Подорож на Місяць — це складна справа і вона ставить перед першими сміливцями низку важких проблем.

Коли поїдемо на Місяць?

Астронавти думають, що перша подорож у цю далеку дорогу (384.000 кілометрів!) відбудеться ще перед кінцем нашого сторіччя.

Великий спеціаліст, д-р В. Бравн, — винахідник славного V^2 , каже, що цей перший міжпланетний "віз" буде високий на 80 метрів і важитиме 8.000 тонн (вага крейсера). Він буде зложений з трьох ракет, з них на третій буде приміщена кабіна для пасажирів. 51 ракетних моторів, уміщених на першій платформі, піднесуть цей "віз" на висоту 40 кілометрів з швидкістю 8.547 кілометрів на годину. Опісля вони автоматично відділяться, зживши все своє паливо. Після цього почнуть свою дію 34 ракетні мотори другої платформи, які згорять

після 39 секунд, женучи з швидкістю 24.000 кілометрів на годину. Коли відлучиться і друга платформа, тоді "віз" поженуть 5 дальших моторів, уміщених на третій платформі, — з швидкістю 30.000 кілометрів на годину.

Чи людина витримає цю подорож?

Сміливцям прийдеться перед усім перемогти великий страх, який їх опанує, коли побачать, що Земля віддаляється із головокружною швидкістю.

Лікарі кажуть, що при тому буде 1 на 10 шанса збитися з глузду.

Пасажири будуть сильно прикріплені до своїх лежанок і дістануть спеціальні лікарства.

Враження під час подорожі?

На висоті 200 кілометрів подорожний відчує особливо немиле враження. Він не помічатиме вже збільшення швидкості і захоче піднятися і ходити.

Коли б він вийшов із ракети, він не впав би вже на Землю, він літав би, бо там земне притягання вже ледве чутне. В атмосфері без тиснення не можна було б уже викинути плинну з пляшки. Його треба було б витрясати. Вода чи вино, які випали б, прибрали б форму кульки.

Чи передбачений етап?

Так, на висоті 1.780 кілометрів від Землі буде побудована станція, яка кружлятиме довкола нашої планети з швидкістю 22.000 кілометрів на годину. Там, на випадок потреби, міжпланетний "віз" зможемо брати пального. Станція, як про це подаємо нижче, матиме в промірі 60 метрів і буде побудована з пластичного матеріалу. Внутрі будуть приміщення для обслуговування, в яких, одначе, буде заборонено курити.

Поза кабінами, мешканці цієї станції мусять мати на собі спеціальні скафандри та будуть порушуватись у порожнечі при допомозі реакційних пістолів.

Як житимуть на Місяці?

Перше завдання дослідників, які причалять на вкритій порохом поверхні Місяця, буде знайти кисень, необхідно потрібний їм для життя. Отже вони покрийуть якусь западину накривалом з пластичного матеріалу, яке не пропускатиме

газу, але через нього просвічуватиме сонце. Опісля спрямують ввігнуті дзеркала на скелю під накривалом, концентруючи в одному місці соняшне тепло. За кілька секунд скеля випарує, виділяючи достаточну кількість кисня.

А як порушуватись на Місяці, де усе шестеро легше, як на Землі? На це знайшов раду німець Герман Оберт. Він зробив плян авта у формі лійця, що спочиватиме на довгій підставі, на якій кінці буде вміщена гусениця. Вага? — 1.650 кг. на Місяці (на Землі воно важило б 10 тонн!). Швидкість? — 1.650 км. на годину. Внутрі буде весь потрібний комфорт: широкі фотелі, лазничка і т. д. Над кабіною буде знаходитись соняшна централь, що перемінюватиме теплову енергію в електричний струм.

Як повернутися на Землю? — про це ще не говорять. Мабуть, для перших імігрантів репатріація не передбачається! П. С.

ШТУЧНИЙ САТЕЛІТ

Сателіт, що його вистрелять американські техніки в липні ц. р. важитиме всього 10 кілограмів і не буде більший футбольного м'яча. Зате нестиме його ракета, довга на 22 метри (промір — 112 см.), що важитиме 10 тонн і буде складатися з трьох частин, з яких третьою буде сам сателіт.

Сателіт кружлятиме на висоті 600 кілометрів і матиме внутрі цілу низку мірильних автоматів. Ждатимуть на його шляху дві основні перешкоди: висока температура і метеоричний порох. Температура під промінням Сонця сягатиме до 150 ст. Ц., а в тіні Землі спадатиме до 18 ст. морозу. Він закреслюватиме довкола Землі не колесо, а радше еліпсу, яка приближуватиметься в одному місці на 320 км. до нашої планети, а в іншому — віддаляється на 1.300 км. Землю облітатиме всього впродовж 90 хвилин.

Його життя заповідається дуже коротке, не більше п'яти до восьми днів. Опісля поволі втрачатиме висоту. Коли попаде у верхній прошарок атмосфери, мабуть, розлетиться на тисячі дрібних кусочків, у наслідок високої температури, яка витвориться при зустрічі з повітрям. Це саме діється з безліччю метеорів, які попадають в нашу атмосферу.

Щойно на 1990 рік передбачено вислати на висоту 1.780 кілометрів від землі цілу міжпланетну станцію, яка матиме промір 60 метрів і на якій житимуть люди.

СВІТОВА ПРОДУКЦІЯ НАФТИ

В 1955 році видобуто на всьому світі 763 мільйони тонн нафти. В порівнянні з 1954 роком продукція збільшилася на 77 мільйонів. З цього комуністичні краї видобули всього 83 мільйони тонн.

Найбільшим продуцентом нафти є ЗДА із 333 мільйонами тонн, далі йде Близький Схід із 161 міл. тонн, Венесуєля з 111 міл. тонн, Канада з 17 міл. тонн.

СССР видобуває в себе біля 70 міл. тонн. Нова п'ятирічка передбачає підвищити продукцію на 100 міл. тонн.

ЗНИЖЕНІ ЦІНИ НА КНИЖКИ

для передплатників "Ми і Світ"

Передплатники "Ми і Світ" можуть набути у нас по зниженій ціні такі книжки:

Франц Верфель: "Пісня про Бернадету"	— — — —	\$3.00
Рікардо Гуйральдес: "Дон Сегундо Сомбра"	— — — —	\$2.00
О. Кисілевська: "По Рідному Краю"	— — — —	\$1.50
Словник чужомовних слів	— — — —	\$5.00
Кобзар Т. Шевченка, арг. видання	— — — —	\$4.00
Історія України Аркаса	— — — —	\$5.00
Е. Онацький: "Очима душі", пол. оправа	— — — —	\$1.25
Анатоль Юриняк: "Твір і його автор"	— — — —	\$2.50
І. Качуровський: "В далекій Гавані"	— — — —	\$1.00
Д. Варнак: "Кардинал Мерсіє"	— — — —	\$0.80
С. Килимник: "Рік у нар. звичаях"	— — — —	\$1.25
Р. Л. Суслик: "Криваві сторінки"	— — — —	\$1.25
І. Винницька: "Музика"	— — — —	\$1.50
Р. Паклен: "Загадка сфінкса"	— — — —	\$1.00
М. Точило: "Бомби на весело"	— — — —	\$0.75
"Українські Січові Стрільці", альбом	— — — —	\$7.50
Ст. Ріпецький: "Українське Січове Стрілецтво"	— — — —	\$5.25

Замовлення слати на адресу "Ми і Світ".

УКРАЇНЬСЬКА ЦЕРКВА-ПАМ'ЯТНИК У ПАРИЖІ

Для кожного українця дорогою Париж особливо незабутньою могилою, сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри. На жаль, вона, як і багато інших славних могил, губиться в лісі хрестів і пам'ятників Монпарнаського кладовища і важко віднайти її навіть українцям, а що вже говорити про чужинців.

І ось український громадський Комітет, під енергійним проводом відомого громадника п. П. Плевака, вирішив побудувати С. Петлюрі видний пам'ятник — церкву, що була б рідною кожному українському сердцю так, як церква в Суботіві, де похоронено великого гетьмана Богдана Хмельницького.

Ініціативу побудови храму дала паризька УАПЦ-громада, але, без сумніву, він буде будуватися фінансовими засобами всієї української спільноти і буде цінністю цілої української нації, без огляду на віросповідні різниці. Та й саме Боже Провидіння зарядило так, що Гол. Отаман, що був православного віровизнання помер у тих мурах, де сьогодні знаходиться українська католицька церква в Парижі. Недавно при вході до тієї церкви вмуровано пропам'ятну таблицю, де в українській і французькій мовах ін-

формується про Того, що загинув там вічним сном.

На жаль, та дорога нам церква не є ще українською власністю, тільки віддана Українській Католицькій Церкві в тимчасове наразі користування. Було б справді великим щастям, — віримо, що це так станеться, — коли б місто Париж продало чи подарувало українцям те дороге місце. Тоді, якщо пошастить з будовою храму-пам'ятника, мали б українці в Парижі дві свої церкви.

Про церкву-пам'ятник, якого проєкт роботи нашого відомого

архітекта й мистецтвознавця проф. О. Повстенка, ми вперше друкуємо, ініціатори пишуть:

“Храм св. Симона в Парижі, присвячений святому патрону Головного Отамана Військ Української Народної Республіки, як символ незламності української нації і невмиручості її споконвічної глибокої християнської моралі і рідної Церкви, як монумент козацької слави визвольних змагань і як символ непохитної віри у світле майбутнє незалежної незабаром України — повинен відображати у своїй архітектурі характер церковної споруди гетьмансько-козацької доби України, доби золотого розквіту українського національного мистецтва, зокрема церковної архітектури в стилі самобутнього українського барокко, створеного самим народом. Саме тому, що найкращі перлини україн-

ської національної архітектури, переважно гетьмансько-козацької доби так безоглядно зруйновано московсько-советською окупантською владою України, де тепер не може бути й мови про їх відбудову, або про будівництво нових храмів, Будівельний Комітет разом з проектантом зупинились на виборі архітектурного стилю для майбутнього храму св. Симона в Парижі — козацького барокко. Цього стилю ми дотримувались під час проєктування храму при всіх наших технічних і матеріальних можливостях, зокрема були наслідовані зразки церковної архітектури гетьмансько-козацької доби столиці України — Києва.”

Адреса Будівельного Комітету:

P. Plewako
38, Avenue de l'Opera, 38
Paris - 2, France

НОВЕ В НАУЦІ

Організм — це електро-магнетична лабораторія. — Данський фізіолог Ганс Г. Уссінг каже, що всі найважливіші функції в кожному живому організмі, такі як асимиляція, елімінація, секреція, — є керовані електричною системою, про яку досі не знали. Нервові й м'язові клітини повняють функцію акумуляторів, які наряджуються під час відпочинку і розряджуються під час активності. Довголітні досліді проф. Уссінга виявили, що живий організм — це не хімічна лабораторія, як досі думали, а радше електро-магнетична.

Свині товстимуть швидше! — Міжнародний інститут для прослідження холоду ствердив, що свиня не любить надто великого тепла, якого вона може визбуватись тільки випаровуючи воду через свої легені. Це зупиняє її ріст і товстіння під час літньої жары інколи й на 54%. Тому впроваджуватимуть тепер штучне прохолодження в свинарниках. — Кури також менше несуться в жару, натомість в кліматизованих курниках, при температурі 10-16 ст. Цельсія, дають найбільше яєць.

ПОРТРЕТИ ГЕТЬМАНА МАЗЕПИ

Кажуть, що професор Колюмбійського університету, Клеренс Меннінг, працює над монографією нашого великого гетьмана Івана Мазепи і вона має незабаром появитися друком. Тому тепер набирає нової актуальності питання, котрий з численних портретів Гетьмана є найправдивішим.

На нашу думку, відомі портрети Мазепи слід би поділити на три групи: А. найправдоподібніші (зроблені за життя Гетьмана), Б. менше правдоподібні і С. зовсім фантастичні.

А.

Портрети першої групи походять з часу його життя, тобто з-перед 1709 року. Сюди слід зарахувати:

1. Портрет Гетьмана на гравюрі Леонтія Тарасовича (Київ 1695). Гравюра зображує Гетьмана у віці яких 55 років, з булавою в руці, з усіма інсигніями його влади (жаламар, печатка, булава і короґва), оточеного алегоричними поставами.

Дехто каже, що це портрет не гетьмана Мазепи, а його сучасника Шереметева, російського генерала. Однак є відомий і дуже популярний інший портрет Шереметева у французькій перуці, не схожий на гравюру Тарасовича.

2. Портрет Мазепи, що був поміщений у журналі для па-

нуючих Європи п. заг. "Европеїше Фама", з рр. 1704 і 1706; цей портрет має усі позначки правдоподібності. Гетьман представлений перед воєнним шатром у панцирі, з булавою в лівій руці та накинутим на правий бік футром. Під портретом є підпис: *Ioannes Mazepa, Cosacorum Zaporovien-sium Supremus Belli Dux.*

В.

1. Портрет зі збірки Бутовича (друкований у Великій Історії України, видання Івана Тиктора) не відповідає особі Івана Мазепи. Гетьман зображений там з круглим, товстим лицем і кремезною постаттю та є, мабуть, портретом Івана Самойловича.

2. Портрет із замку в Підгірцях у Галичині. Гетьман представлений там з короткою гострою борідкою "на еспанський лад". Раніше думали, що це портрет Станіслава Потоцького, але проф. Оглоблин доказує, що це таки Іван Мазепа. Цей портрет був поміщений в праці проф. А. Єнзена на шведській мові про гетьмана Мазепу.

3. Портрет з Гріпгольмської королівської галерії в гріпгольмським замку коло Штокгольму. На ньому змальований гетьман у віці 35-40 років, з булавою в лівій руці, в панцирі, без бороди, тільки з вусами "на польську моду". Але тут

питання, котрий саме портрет є в Гріпгольмській галерії, бо інший портрет подає проф. Єнзен, а інший д-р Василь Луців у своїй книжці "Гетьман Іван Мазепа" (Торонто, 1954). Мабуть, правдивий портрет подає проф. Єнзен. Але справу слід би перевірити.

Усі інші портрети Івана Мазепи, що появились в різному часі і в різних краях, не мають вартости. До них треба зареєструвати найвідоміший портрет Осіпова з "Історії Малоросії" Бантиш-Каменського, що його варіант знайдено на Волині і він був поміщений у збірці п. з. "Мазепа" (том 2, Варшава, 1937/38), портрети знайдені в рр. 1884 і 1937 в ЗДА, портрет п. Лисюка, подарований Українському Національному Музеєві в Онтаріо (Каліфорнія), а також портрет Нікітина, знайдений на стриху в московській маллярській академії і поміщений в Київській Старині п. з. "Напольний Гетьман".

Все це наслідуюванія портрету Осіпова з Історії Малоросії. До цієї групи належить також портрет, знайдений в Батурині, якого відбитка поміщена в праці д-ра В. Луціва.

Ці портрети не мають більшої історичної вартости і служили для того, щоб по бажанню царського уряду радше затерти справжнє обличчя Великого Гетьмана. Після Полтавського бою портрети гетьмана Мазепи були з наказу царя знищені та попалені не тільки в Росії й Україні, але й поза межами царської імперії.

С.

1. Портрет роботи Василя Дядинюка є зовсім фантастичним

Найкращі побажання
з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
і НОВИМ РОКОМ

пересилає

УСИМ СЛУХАЧАМ

Радіопередача
ВАСИЛЯ ШАРВАНА

і не має нічого спільного з особою Мазепи, так як не відповідають дійсності і всі його стилізовані портрети наших князів.

2. Портрет Куриласа (а не Івасюка, як помилково подає д-р В. Луців) є найбільш улюбленим портретом гетьмана Мазепи в Україні, але він є тільки мистецькою фантазією малярча.

3. Не має нічого спільного з гетьманом Мазепою і портрет Ноблена, що наробив колись чимало шуму не тільки в Україні, але й у цілому світі. Його історія дуже інтересна: Французький маляр Ноблен познайомився в Парижі з одним польським князем (мабуть, Чарторийським), який взяв його з собою до Лондону як свого надворного маляра, а згодом і до Росії (Польщі), де він малював для нього портрети, картини з природи тощо. Там то припало йому до вподоби обличчя економа-жида, якого прозивали "Мазепа". Його лице й дав він своєму портретові "Мазепи". Усі цікаві студії до цього портрету (біля 12) зберігаються в Національній Бібліотеці в Парижі. По довгому перебуванні в Польщі, Ноблен на старість повернувся

до Парижу, де й залишилося чимало його картин. Історія цього портрету описана в книжці "Ноблен у Польщі", що появилася польською мовою в 1912 році.

На кінець згадаємо, що шведський учасник бою під Полтавою, який бачив Мазепу, пише, що Гетьман був з лица подібний до генерала-інженера швед-

ської армії, графа Дальберга, який помер у 1695 році.

І дійсно, коли порівняти портрет графа Дальберга з гравюрою Мазепи, що її виконав у 1695 році Леонтій Тарасович, то впадає у вічі велика схожість. Кольоровий портрет графа Дальберга знаходиться в ілюстрованій шведській енциклопедії "Енциклопедія славних шведів".

ВІДКРИЛИ МОВУ ПЧІЛ

У Німеччині появилася книжка "Життя і звичаї пчіл", що є результатом понад тридцятирічної праці німецького вченого д-ра Карля Фріша.

Людей завжди інтересувало життя інших тварин: звірят, птиць і комах. Дуже багато творів присвячено зокрема дуже цікавому життю і звичаям пчілок. Але праця Фріша є інтересніша від інших, а може й епохальна. Дехто каже, що йому пощастило зробити найбільше відкриття XX сторіччя: по довгій обсервації він потрапив відкрити тайну таємної мови поміж пчолами.

Давно вже помічено, що коли пчола знайде десь мед, то по короткому часі прилітає на те місце багато пчіл. Але ніхто не знав, яким робом вони дізнаються про існування меду. І ось Фріш та його помічники почали значити пчоли і сліdkувати за ними в скляних вуликах.

По роках дослідів Фріш ствердив, що пчола, знайшовши мед, повертається до вулика і там виконує танець, пробігаючи декілька разів вколо. За нею тво-

риться довгий разок із пчіл-робітниць, які виконують ті самі рухи, що пчола-вістунка. Цей танець, як помітив вчений, триває інколи довше, а інколи вривається по одному чи двох колах.

Виявилось, що зараз після танку вилітають численні інші пчоли і попадають докладно на те місце, звідкіль пчола принесла мед. Згодом, Фріш помітив також відношення поміж віддалю принади і кількістю танкових оборотів пчоли-вістунки.

Отже танок — це розповідь пчоли, яка кількістю оборотів повідомляє посестер про те, на якій віддалі знаходиться мед. І так, щоб показати віддаль 100 метрів, — пчола впродовж 15 секунд виконує дев'ять до десяти танкових кругів, при віддалі 500 м. — шість кругів, при віддалі кілометра — чотири до п'яти кругів, при двох кілометрах — два круги, а при 10 км — один круг. Різними іншими оборотами й рухами пчола розказує також про всі деталі медного джерела, користуючись справжнім кодом, що базується на співвідношенні напрямків

положення сонця і принади. Пилок та запах меду поучують пчїлки, в яких цвїтах їм треба шукати за медом.

Вчений розказує про чимало прецїкавих дослїдїв з пчолами, що їм він велїв розшукувати мед у найрїзноморднїших мїсцях та пїд рїзними сховками. Траплялися також випадки, коли мед був в зовсїм неприродному й аномальному мїсцї чи скритцї, що пчола-вїстунка не вмїла розказати про це посестрам. Мова пчїл була за вбога, щоб вїяснити складнїсть сховку, ї часто верталися вони з нїчим

ІВАН ПАВИЧ

поручає

смачнї ковбаси, шинки
й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

додому.

Книжку Фрїша, що вже перекладена й на нїшї мови, читається, як найнїтереснїший роман. (мд).

ДИМИТЬ З КОМИНА

Це сталося ще "за небїжки Австрїї". Надлїсничий маєтків графа Бадєнього, колишнього маршалка галицького сойму, вернувся з обїзду лїсїв пїзно ввечерї ї замїсть належного обїду, дїстав вїд своєї дружини солїдну сповїдь за вчорашнього тарока, який протягнувся аж до свїтанку. Дїйшло до такої немилої ситуацїї, що схопивши щось там з їди, вїн утік на подвїр'я ї там, за хатою, або по тїтешньому — "на бек-ярдї", почав смачно заїдати.

Лїхо хотїло, що саме тодї ненароком заїхав граф Баденї на вїзитацїю надлїсництва. Побачивши, що надлїсничий обїдає на дворї, запитався:

— А чому то пан надлїсничий обїдає в такий холод на подвїр'ї?

— Бо в хатї димить з печї, — сказав надлїсничий, щоб щось вїдповїсти.

Але графовї не сподобалось, що двірський коминяр так погано дбає про димарї його високого урядовця ї вїн мерщїй пїшов до кухнї, щоб перевїрити справу. Не встиг вїдчинити дверї, як почастувала його панї надлїсничева мїтлою по головї, думаючи, що це її милїй.

Граф мовчки обернувся ї пїдїшовши до надлїсничого, сказав:

— Не турбуйтесь, друже, в мене вдома також часто курить з печї!...

Анд. Кїг.

НА ПРЕСФОНД "МИ І СВІТ"

Читачї "Ми ї Свїт", зібранї на похоронї сл. п. Семєна Зрїлюка у Вотерфордї (Онт.) склали на Пресфонд 10 дол. Щиро дякуємо.

СОН ПРО КРАСУ

Яке сумне було б життя, коли б люди не мріяли, не уявляли собі, не снили. Один мріє про багатство, другий про славу, третій про успіх, а жінки — про красу. Кожна жінка, хоч у сні, уявляє себе красунею. А неодна мріє, ох, коли б я була Гретою Гарбо, або Марленою Дітріх!...

Тут і порада: що робити, щоб стати подібною до тих славних й гарних кінозірок.

Джінна Льюїсбріджіда, ця італійська зірка, — має вигляд і

шкіру розкішної цвітки. Щоб так виглядати, не треба дозволяти собі на багато ласодів. Краще відмовитися лишній раз від шоколяди, щоб не дістати

прищів на лиці. Слід також докладно глядіти за шкірою: відчищувати щовечора, вживаючи добрих продуктів, накладати креми проти зморщок, аплікувати життєдайне серум. Ходити час-до-часу до інституту краси, піддаватися масажам та виправляти гімнастику.

Щоб виглядати як Мішель Морган?

На це треба мати прекрасні очі. На жаль, не завжди природа наділяє нас ними. Але чи блакитні чи каштанові, карі чи чорні — вони завжди повинні бути гарними, бо очі, це дзеркало душі.

Гарні очі мають блиск, прозорість і ясність. Повіки гладенькі й не опухлі чи набряклі. Віі

— закручені вгору, густі й довгі. Щоб все це мати, треба дбати про очі: накладати компреси води з рожі, води з квіту помаранчі, спеціальної водички до очей та т. зв. "віч-гезел". Віі намазувати помадами, щоб виростали довші. Особливу увагу слід присвятити макіяжеві ока. Ввєвері докладнєнько вимивати очі.

Чар Ріти Гайворт—у її волоссі!

Неохайність є найбільшим ворогом краси. Щоденна неохайність стається злою привычкою й вбиває весь чар жінки. Будьте уважливі до себе самої. Стайте спротив своїй власній лінії вості, отяжінню та байдужості до свого власного вигляду. Зненавидьте свій недбалий вигляд, свою нечисту одіж, недокладне шмінкування, розпатлане волосся!

Гарне волосся — це вже половина краси. Плекайте його, щіткуйте, мийте й зачісуйте. Люди відразу запримітять у Вас зміну на краще і будуть говорити про Вас: це жінка з чудовим волоссям!

КОСМЕТИЧНИЙ САЛЬОН ТА ПАРФУМЕРІЯ

ОЛЬГИ КОЛЯНКІВСЬКОЇ

при фірмі

Е. ДУМИН І С-КА

552 Квін Ст. В. — Торонто

Тел.: ЕМ 4-4726

МАСАЖІ ЛИЦЯ
ВІДЧИЩЕННЯ ШКІРИ
ЕЛЕКТРОЛІЗА (усування
волосся)
МАНІКЮР - ПЕДІКЮР

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК
ЖІНЦІ

наша парфума чи кол. вода!

У нас купите парфуми
найвідоміших французьких
і світових фірм:

ЛЯНКОМ, ВОРТ, ГЕРЛЕН.

"Je reviens" — 1.75 дол.

"Magie" — 4.00 дол.

"Peut-etre" — 6.00 дол.

задовольнять і найвибагливішу жінку.

Багатий вибір кремів, кредок до уст, пудри, червіні, олівців до брів і т. д.

Представництво
"LANCÔME", Paris, France

Висилка кремів на
замовлення

БЕЗПЛАТНІ ДІАГНОЗИ
ШКІРИ І ПОРАДИ!

Наче Марлен Дітріх:

Ця надзвичайна артистка стала символом не тільки краси, чару, але й молодости. Вам подобається її стиль — принцеси з далеких країн, з витонченим обличчям?

При допомозі "мейк-ап" можна змодифікувати своє обличчя. Якщо лице округле, треба покласти червінь на зовні щоки, брови закреслити широким лунком вгору аж до висків, очі продовжити, зробивши трикутник олівцем у зовнішньому куті ока. Кутки уст піднести дещо догори.

А щоб мати ноги Марлен, треба робити багато вправ. Ходити на пальцях та робити роташійні рухи, якщо котики загрубі. Безупинну масувати по-

дня, роблячи рухи знизу угору.

О. К.

ОСЬ І КЛОПІТ З ПЛАСТОВОЮ МАРКОЮ!

У 1952 році в Мюнхені вийшла серія пластових марок з нагоди 40-ліття Українського Пластового Уладу. Ця серія складається з п'яти марок з тим самим рисунком в різних барвах. Офіційно вона була пущена в обіг влітку 1954 р з нагоди пластових стріч, що відбувалися в 40-ліття вимаршу на фронт перших частин Легіону УСС-ів.

Не будемо описувати цих марок, бо вони вже закаталоговані в Додатку до каталогу українських недержавних марок п. Максимчука і в американським каталозі — контрольній листі пластових марок (в оригіналі: українських скатлових марок). Пригадаємо тільки, що рисунок цих марок виготовив

відомий рисівник українських недержавних марок (ППУ і др.) Любомир Рихтицький.

Не було б тут нічого незвичайного, коли б не УІІІ Світове Сказкове Джемборі, яке вперше відбулося на американському континенті, вліті 1955 року, в містечку Нагара-ан-де-Лейк, в канадській провінції Онтаріо. З нагоди цього світового здвигу скавтів, господарі, тобто канадійська пошта випустила пам'яткову марку за 5¢, проєкту Л. Гайда з Оттави.

Яке ж було здивування наших пластуців, коли виявилося, що проєкт Л. Гайда є майже ідентичний з рисунком Л. Рихтицького, хоча обидва рисівники не бачили своїх проєктів і не порозумівалися в тій спра-

ві. На обидвох марках є рисунок двох гемісфер світу, а між ними пластова чи канадійська скавтова емблеми. Навіть положення континентів на гемісферах є ідентичне. Ціле щастя, що, як сам Л. Гайд каже у своїй довідці "Я рисував канадійську джемборську марку", що він відкинув першу версію свого проєкту марки, бо скавтова відзнака надто закривала континенти на гемісферах, — коли б не те, було б дуже важко перекопати непоінформованих, що тут не маємо до діла з плягіатом, а тільки з рідкісним у філателістиці випадком.

Цей рідкісний у філателії випадок пластуни дуже зручно використали для пропаганди українського імени між чужими філателістами та між учасниками джемборі.

За їх ініціативою, два лондонські філ. журнали, один нью-йоркський та один мадридський помістили ілюстровані статті про ці марки, при чому

три з них добре зреферували ціль і виховні засоби Пласту, порівнюючи його до скавтових організацій, чого так дуже не люблять ортодокси з міжнародного скавтового проводу.

Під час Джемборі пластуни індивідуально висилали привіти делегаціям різнонаціональних скавтових організацій, які були на Джемборі "від пластунів, що мусіли покинути Україну". На своїх "київських" складаних листах, побіч канадійської джемборівської маркі, вони наліплювали пластову ювілейну марку.

З нагоди неофіційної пластової прогульки на Джемборі пластуни роздали на пам'ятку поодиноким скавтам свої ювілейні марки і були випадки, що скавти, які не уміли читати англійською мовою, висилаючи листи до своїх країн, замість канадської марки, наклеювали пластову марку, бо вона була барвою і рисунком дуже подібна до офіційної поштової марки.

С. Гела

Адвокат і нотар

Л. В. ЛИТВИН

PHONE: EM 6-7040

575 Queen Street West (над "Аркою") — Toronto, Ont.

ПООЛІМПІЙСЬКІ ПІДСУМКИ

(Власна кореспонденція)

Була субота, восьмого грудня 1956 р. і була 5,15 год. попол. Майже стотисячна маса глядачів на мельборнському "Крікет-Гравнді" бачила закінчення шіснадцяті Олімпіади... Підношено прапори, хор співав олімпійську пісню, а опісля погашено олімпійський вогонь, що прибув з далекого Олімпу, з віддалі 12.640 миль. Люди лачили розходитись з величавого стадіону. Падав дощ і та челезна товпа робила радше сумні враження. Все скулене, ховалось під парасолями, з жалем у серці, що Олімпійські ігрища вже скінчилися.

Залишилися спогад і сухі статистики: Організація ігрищ коштувала Австралію 7 міл. фунтів, олімпійське село, побудоване на передмісті Гайдельберг, займало площу 118 акрів і складалося із 817 мешкальних б'юків, маючи свої крамниці, лікарню і тренінгові площі, спортовці з'їли за час свого побуту 10 тонн масла, 45 тузинів яєць, 70 тонн городини, 60 тонн фруктів, 20 тонн риби, 100 тонн м'яса, 28 тонн рижу, 50 тонн різних додатків і випили 9.000 "пайнтів" молока... Працювало в селищі велике число перекладачів, але між ними не було ні одного українця, бо цьому спротивилася советська влада.

Під організаційним оглядом

ігрища були великим успіхом. Характеризував їх безпощадний змаг поміж насправді професійним спортом частини країн і дійсно аматорським інших. Австралія, справді аматорська держава, добилася незвичайних успіхів, зайнявши третє місце. З-поміж усіх родів спорту тільки чотири стояли на правдиво олімпійському рівні: легкоатлетика, гімнастика, плавання і гокей на траві. Легкоатлетика, королева спорту, домінувала, і Олімпійські ігрища фактично закінчилися 1 грудня марафонським бігом, — все інше робило враження додатку. В легкоатлетичі була безсумнівна перевага американців, Советам ще далеко до них.

Впало декілька світових рекордів, але зате ціла повінь олімпійських. Бо ж під час Олімпіади не йдеться так про рекорди, як про пункти й перемогу, — медалі.

У гімнастиці найбільшого успіху добилися Совети, а докладніше — українці: Ляриса Дерій-Латиніна (Київ), Віктор Чукарин (Львів) і Віталій Муратів (Київ) — всі по три золоті медалі!

У водних конкуренціях на перше місце вибились австралійці. Ще ніколи досі ніяка держава не добилася на Олімпіаді таких осягів у плаванні.

Гокей на траві — це від 1924

**Олімпійське село
в Мельборні**

року домена Індії. У кошиківці — незрівняна перевага Америки. Ніколи ще не було такого слабого футбольного олімпійського турніру, як у Мельборні. Тільки СССР можна було зарахувати до першокласних дружин, але й то була лишень імітація доброго футболу. Таке ж велике розчарування пережили й аматори боксу, бо аматорський бокс стоїть тепер у світі на дуже високому поземі (нема дурних задармо давати вибивати собі зуби!).

Дужання було правдивою могомеданською конкуренцією і з яких країн не походили б борці. всі вони називалися Ахмедами або Абудалами. Справжні європейці були рідкістю...

За перемоги роздано 152 золоті, 172 срібні і 162 бронзові медалі.

На кожних Олімпійських ігрищах є учасники, які своїми досягненнями вибиваються понад інших, приковують увагу маси і салишаються в пам'яті назавжди. У Берліні це був мурин Овенс, в Лондоні голландка Бленкерс-Кон, в Гельсінках — чех Затопек, а в Мельборні —

українець Володимир Куць, переможець у бігах на 5 і 10.000 метрів. Куць біжить феноменально. Є такі, що бігають кращим стилем, є такі, що краще презентуються фізично, але нема під сучасну пору в світі нікого, хто потрапив би своєю появою так електризувати. Він біжить, мов машина. Веде від самого початку до кінця і дуже часто міняє темпо бігу, причому завжди, навіть звільняючи, старається бігти швидше від інших. Тією тактикою він просто забиває противників, які за всяку ціну стараються триматися його. Він безкомпромісовий, не жаліє себе, ні інших. Не зважаючи на негативне ставлення до Советів, весь стадіон аж кипів при його перемогах, глядачі вставали з місць і екзальтовано кричали. На жаль, все це йшло на рахунок нашого ворога, і тільки одна газета згадала, що Куць є українцем.

На час Олімпійських ігор у Мельборні пишався у найрізномірніших прикрасах. Заграничні гості не надто дописали. І коли напередодні ігор за вином цілого дому на час Олімпіади жадали й по півтори ти-

Д-р А. ФЕДИНА
лікар, хірург, акушер
 (напроти Вестерн Госпіталю)
386 Bathurst St.
Office: EM. 3-3661
Res.: WA. 1-1905

сячі доларів, то в часі змагань можна вже було дістати кімнату по приличній ціні.

За весь час ігрищ змаганням приглядалося понад півтора мільйона глядачів. Були ділянки (кошівка, плавання, гімнастика), де взагалі не можна було дістати квитків, бо організатори не передбачили такого зацікавлення і побудували за малі стадіони.

Погода була правдиво мельборнська. Крім кількох гарячих днів, решта ігрищ відбулася серед холоду і вітрів. Хто спо-

дівався гарячого тропічного літа, був дуже розчарований.

Представники преси мали скрізь вільний вступ, звичайно, — не української еміграційної. Нам скрізь відмовляли. А все таки, при безлічі входів і виходів, щастило заходити із легітимаціями наших часописів. Досить було тицьнути вказку та самопевно сказати: "Прес". Наша відома спортсменка Оріся Кобзар не тільки входила на українську вказку, але ще й мала зарезервоване місце в журналістичному відділі. А наш славний маляр Михайло Кміт сидів навіть раз у льожі його королівського величества дюка Единбургу, бо впорядчики, побачивши його в береті, взяли його за французького журналіста. Дюка, щоправда, тоді в льожі не було, але Кміт мав ту сатисфакцію, що зачарував впорядчика... статою комбатантською вказкою!

ВАРТІСНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ВАШОЇ БІБЛІОТЕКИ

Д-р М. Шлемкевич: УКРАЇНЬСЬКА СИНТЕЗА ЧИ ГРОМАДСЬКА ВІЙНА, 2-ге видання, стор. 64 — \$0.60.

Д-р М. Шлемкевич: ЗАГУБЛЕНА УКРАЇНЬСЬКА ЛЮДИНА, стор. 160 — \$1.75.

Д-р М. Шлемкевич: ГАЛИЧАНСТВО, стор. 120 — \$1.00.

Журнал "Проблеми" ч. I. за 1956 р. п.н. "УКРАЇНЬСЬКА ДУША", стор. 64 — \$1.00.

"ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ", місячник, стор. 16 — \$0.25.

ПИТАЙТЕ ЗА ЦИМИ ВИДАННЯМИ В МІСЦЕВІЙ КНИГАРНІ

Замовлення посилати на адресу:

- a) Letters to Friends, PO Box 428, Newark, N.J., USA
- b) Letters to Friends, PO Box 5, Post Stn. "E", Toronto 4, Ont., Canada
- c) D. Fedyk, 9 English Ave., South Road Park, South Australia

ФОРТ САМТЕР

Ще в четвертій класі народної школи, приблизно 48 років тому, я дістав від свого учителя, як нагороду за добрі успіхи в науці, — книжку Жюль Верна "Крізь блокаду". Події, які там описувались, відбувались під час т. зв. Цивільної (громадянської) війни, що велась поміж південними й північними стейтами Америки, — і то саме у Форті Самтері (Sumter), що про нього хочу написати.

Не знаю чому, але ця книжка мені особливо подобалась, куди більше від усіх інших книжок, які я читав у тому часі. Я прочитав "Крізь блокаду" декілька разів і до сьогодні пам'ятаю докладно її зміст.

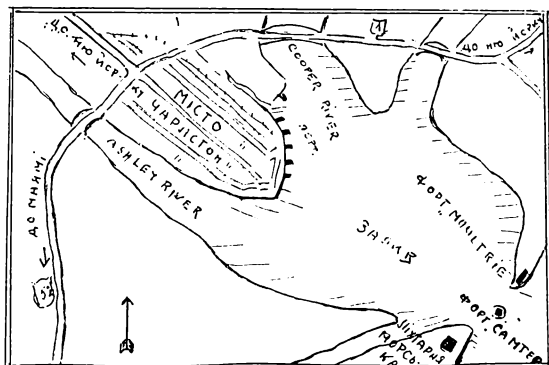
І ось, приїхавши до Америки в 1949 році, я попав саме в цю околицю, де знаходиться той славний Форт. Був це прила-

док, чи щось більше, — не знаю.

Форт Самтер — це одна з історичних американських пам'яток, бо там творилася історія Америки. Його цінять нарівні з Домом незалежності у Філадельфії, де проголошено незалежність Америки, де переховується "Дзвін Свободи" і де народилась американська конституція, — чи з т. зв. Великого Форджу (Velej Forge), де Ю. Вашингтон зимував із своїм військом, приготівляючись до вирішної битви з англійцями над рікою Делівер.

Форт Самтер знаходиться на маленькому піщовому острівці, посеред морської протоки до невеличкого заливу, над яким лежить місто Чарлстон. До цього заливу впадають дві недовгі, але широкі й доволі глибокі

**Плян околиць
Форту Самтер**

ріки: Cooper River і Ashley River.

Той залив — це вимріяне місце на порт, який тут і побудовано, — мабуть вчасніше від усіх інших американських портів.

В'їзду до цієї пристані боровив Форт "Moultrie", побудований на вузькому півострові в тому місці, де вузьким морським просмиком в'їжджається до заливу (цей форт існує і до сьогодні).

У першій половині XVIII ст. у тій околиці було не дуже те спокійно. Навідувались частенько морські розбишаки, які в тих сторонах почувались, як вдома. Їх кораблі пливали під чорними прапорами з труп'яними головами.

Розказують, що в 1716 році появилася там відомий пірат Боннет і здобув два кораблі, які попались під його обстріл. В два роки пізніше він приїхав удруге з іншим піратом, що його називали "Чорна Борода". Вони захопили кілька кораблів, які виплили з пристані, і затримавши їх як закладників, вислали домагання, щоб видати всі медикаменти, які знаходяться в місті. Почалися переговори, в часі яких пірати гуляли та бешкетували по місті. Це надоїло мешканцям Чарлстону і вони повідомили англійське військо, яке недалеко мало свій постій. Прийшов відділ полк. Вілліама Рета, — Беннета скоплено й повішено. В кілька місяців згодом така сама доля зустріла іншого пірата — Ришарда Ворлі.

28 червня 1776 року прибула до міста Чарлстону англійська фльота, але залога форту Moultrie, приєднавшись до ре-

волюційних військ Ю. Вашингтона, почала її обстрілювати й затопила один корабель на віддалі яких 1000 ярдів від форту, деся посередині протоки. Затоплений корабель був перешкодою для руху води і тут почав осідати пісок та згодом витворив острівець, де й побудовано Форт Самтер.

З цього форту впав перший стріл, який почав Цивільну війну в Америці. Коли південні стейти проголосили, що вони відділяються від північних, залога Самтеру не прийняла цього до відома, хоч всі інші форти в тих сторонах перейшли на бік південних. І тільки цілоденне бомбардування форту примусило його піднести білий прапор і піддатися.

Натомість, коли ця війна кінчалася і південні мусіли капітулювати, то залога форту Самтер ніяк цього зробити не хотіла. Форт Самтер ще довгий час по закінченні Цивільної війни залишався вірним південним стейтам і не визнавав над собою державної влади.

Сьогодні Форт Самтер не має вже стратегічного значення, хоч його мурі ще добре тримаються. Кожного дня приїжджає туди чимало туристів, щоб оглянути це історичне місце.

В. Мацьків.

УКРАЇНСЬКІ РАДІОСЛУХАЧІ!

Слухайте кожної неділі
в год. 8.30 — 9.45 вранці
мистецької української
радіопередачі

ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО

на хвилі W. W. O. L. — 1120

РЕДАКЦІЯ "МИ І СВІТ"

ВЛАШТОВУЄ В МІСЯЦІ ЖОВТНІ 1957 РОКУ

(Докладний час буде поданий згодом)

ПРОГУЛЬКУ ДО ЄВРОПИ

Переїзд океану найкращими французьким кораблями (Нью-Йорк — Ле Гарв і Ле Гавр — Нью-Йорк), опісля подорож залізницею довкола цілої Франції з такими етапами: Париж (кількаденний побут з оглядинами всіх пам'яток французького й українського Парижу), Люрд (світової слави чудотворна місцевість посеред чудових гір Піренеїв — прогулька автобусами на еспанську границю), Ніцца (перла т. зв. Блакитного побережжя Середземного моря — прогулька до Монако й славного Монте Карльо) і знову Париж.

Прогулька триватиме чотири тижні.

Оплата всіх коштів (корабель, залізниця, готелі й харчі) від Нью-Йорку до Нью-Йорку коштуватиме **біля 650 доларів**. Це винятково низька ціна з огляду на власну організацію прогульки, в тісній співпраці з єдиним українським подорожнім бюро "Альберт" у Парижі.

Тому, що всі місця на пароплавах вже випродані, було можливо зарезервувати **тільки 20 місць**. Зацікавлених просимо у власному інтересі голоситися негайно на адресу нашої редакції. На жаль, нам неможливо прийняти зголошення хворих людей, які потребували б лікарської опіки.

За прогульку відповідає і її особисто поведе Редактор "Ми і Світ".

Первісно прогулька була запланована на місяць травень, однак виявилось, що для учасників вигіднішим буде місяць жовтень. Все таки просимо зголошуватися якнайшвидше.

ЧОЛОВІЧІ
ЖІНОЧІ І
ДИТЯЧІ
УБРАННЯ

Е. ДУМШИНСКА

552 QUEEN ST. W. TORONTO, ONT. TEL.: EM. 4-4726

НАЙМИЛІШИЙ
НОВОРІЧНИЙ І РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК
ЗНАЙДЕТЕ В НАШІЙ ПАРФУМЕРІЇ!